

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 11: Stavebnictví, architektura a design interiérů

**Bezbariérovost Krkonošského gymnázia a SOŠ,
pracoviště Vrchlabí**

**Kryštof Šimůnek
Královéhradecký kraj**

Vrchlabí 2025

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 11: Stavebnictví, architektura a design interiérů

**Bezbariérovost Krkonošského gymnázia a SOŠ,
pracoviště Vrchlabí**

**Accessibility and barrier-free environment of the
Krkonošské gymnázium a SOŠ, workplace Vrchlabí**

Autoři: Kryštof Šimůnek
Škola: Krkonošské gymnázium a Střední odborná škola,
Komenského 586, 543 01 Vrchlabí
Kraj: Královéhradecký kraj
Konzultant: Mgr. Jarmila Schubertová

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval samostatně a použil jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

Ve Vrchlabí dne 25. 2. 2025

Kryštof Šimůnek

Poděkování

Rád bych poděkoval paní Mgr. Jarmile Schubertové a panu řediteli Mgr. Janu Kletvíkovi za odborné vedené mé práce, cenné připomínky a rady. Zároveň bych velice rád poděkoval jednotlivým ředitelům za čas, který mi osobně věnovali při mé návštěvě jednotlivých gymnázií v Královéhradeckém kraji, a zaměstnancům Archívu v Trutnově. V neposlední řadě bych chtěl poděkovat mé rodině za podporu, kterou mi věnují.

Anotace

Hlavním tématem této práce je bezbariérovost na Krkonošském gymnáziu a Střední odborné škole, pracoviště Vrchlabí. Dále je v práci řešena současnost i historie legislativy, která právě bezbariérovost formovala. V praktické části práce sleduje stav bezbariérovosti v gymnáziích s podobnými budovami. Je provedena analýza řešení bezbariérovosti. Z ní vychází možnosti řešení pro Krkonošské gymnázium.

Klíčová slova

Bezbariérovost, gymnázium, handicap, inkluze, studium.

Annotation

The main topic of this work is the barrier-free environment at the Krkonošské gymnázium a SOŠ, workplace Vrchlabí. Further, there are discussed the history and the current state of the legislature which has shaped this topic. The practical part focuses on the current state of barrier-free environments at grammar schools with similar buildings. The analysis of the barrier-free environment is added. It can result in offering possible solutions for the school.

Keywords

Barrier-free environment, grammar school, handicap, inclusion, studying.

OBSAH

1	ÚVOD	6
2	TEORETICKÁ ČÁST	7
2.1	Inkluzivní vzdělávání	7
2.2	Historie bezbariérovosti v ČR	8
2.3	Aktuální legislativa přístupnosti	9
2.4	Představení historie budovy a gymnázia ve Vrchlabí	10
2.4.1	Historie gymnázia	10
2.4.2	Stavitel Kleophas Hollmann	11
2.4.3	Budova	12
2.5	Krkonošské gymnázium a jeho vize	14
3	PRAKTICKÁ ČÁST	20
3.1	Cíl práce	20
3.2	Metodika práce	20
3.2.1	Výběr budov	20
3.2.2	Postup sběru dat	20
3.2.3	Sledované okruhy	21
3.3	Popis současného stavu přístupnosti Krkonošského gymnázia a SOŠ Vrchlabí	21
3.4	Výsledky zkoumání přístupnosti vybraných gymnázií	24
3.4.1	Gymnázium a Střední odborná škola pedagogická, Nová Paka	24
3.4.2	Lepařovo gymnázium Jičín	24
3.4.3	Gymnázium Broumov	25
3.4.4	Jiráskovo gymnázium Náchod	25
3.4.5	Gymnázium Trutnov	26
3.4.6	Gymnázium Dvůr Králové nad Labem	27
3.4.7	Gymnázia, která se mi nepodařilo zkontaktovat	27
3.5	Porovnávání jednotlivých řešení přístupnosti na vybraných gymnáziích	27
3.6	Možná řešení	30
3.6.1	Řešení s architektonickými úpravami	30
3.6.2	Řešení bez architektonických úprav	31
4	ZÁVĚR	32
5	POUŽITÁ LITERATURA	33
	PŘÍLOHA 1 STÁVAJÍCÍ PŘÍKLADY NAVŠTÍVENÝCH BUDOV	34
	PŘÍLOHA 2 NÁVRHY ŘEŠENÍ PRO GYMNÁZIUM VE VRCHLABÍ	49

1 ÚVOD

Tématem této práce je řešení bezbariérovosti v čase na Krkonošském gymnáziu a SOŠ ve Vrchlabí. Práce řeší tedy nejen historii, současný stav a potřeby školy, ale i legislativu, která zde bezbariérovost formovala a formuje. Zkoumá i problematiku v podobných budovách, zda se potýkají také se stejnými problémy, jaké mají přístupy a zda se konkrétní řešení dají aplikovat napříč budovami. Součástí práce je moje vlastní malá architektonická studie s možnostmi řešení, kterou uvádím v Příloze 2. Jedná se o řešení, která musí splňovat a podporovat vize a myšlenky naší školy tak, aby zde opravdu každý student měl prostředí ke kvalitnímu vzdělávání a šanci na úspěch.

Již šestým rokem studuji Krkonošské gymnázium ve Vrchlabí a o možnosti dělat SOČ jsem se dozvěděl tento rok poprvé. Bylo mi to nabídnuto na základě zájmu o architekturu. K té jsem se dostal dle mého názoru dost netradičně, a to přes výtvarné umění. Ve 3. ročníku 2. stupně studia Základní umělecké školy Trutnov oboru Výtvarná tvorba na jaře loňského roku jsem se rozhodl, že nakreslím budovu, ve které naše ZUŠ sídlí. Od té doby jsem si postupně začal všimnat různých prvků a věcí nejen ve veřejném prostoru, což postupně vedlo i k jakési mé potřebě tyto věci umět pojmenovat, zařadit do stylu a zkrátka vědět o nich, co se jen dá. Budovy jsem si začal i fotit, ať už se jedná o celou budovu, nebo jen určitý prvek a detail. Velkým posunem v oblasti architektury pro mě byl také jeden z projektů na gymnáziu. Didaktický inkubátor, ve kterém si celý náš ročník mohl na týden zkusit projektovou výuku. Jeden z těchto dní byl zaměřen právě na zpracovávání architektonických zadání souvisejících s budovou našeho gymnázia. Od tohoto dne jsem si čím dál více jist tím, že architektura je obor, který přináší mému studiu nový směr.

Najít vhodné téma pro práci nebylo vůbec snadné, i když jsem tušil, že bude svým tématem zaměřeno na architekturu. Nápad na psaní práce o vrchlabském gymnáziu mi navrhla až paní učitelka a po delší diskuzi jsem si zvolil právě bezbariérovost. Moje maminka pracuje ve speciální škole a já sám dlouhodobě jezdím na letní integrační tábor, a tak si všímám věcí a situací, do kterých se případně dostávají lidé s různými omezeními. I proto je pro mě téma velice zajímavé a blízké. Mohu do něj nahlížet hned z několika úhlů pohledu. Jako student dané školy, člověk zabývající se o architekturu a zároveň někdo, kdo si dokáže představit, jak obtížné je mimo jiné studium pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace.

Ve škole se za poslední rok udály velké změny pod vedením nového pana ředitele. Nové vedení přineslo nové myšlenky, koncepty a vize nejen do výuky, ale i celkového fungování gymnázia. Škola nyní dává žákům větší možnost se aktivně podílet na dění v ní. V tomto vstřícném prostředí se tedy žáci mohou navíc rozvíjet právě tam, kde chtějí, v tématech, která je zajímají, a na která často při hodinách není prostor. Dochází také k postupné renovaci budovy s bohatou historií tak, aby vyhovovala potřebám dnešního vzdělávání a byla skvělou moderní školou. Všechny tyto změny je však nutné provádět s určitým citem a respektem k více jak sto let staré budově, a hlavně k potřebám všech. Rekonstrukce by měly vyzvedávat její krásy a výhody, a naopak doplňovat její nedostatky. Myslím si, že myšlenky a kroky, které vedení dělá, jsou dobré a velmi ambiciózní. Doufám, že budou směřovat k tomu, aby se právě na našem

gymnáziu vytvořil otevřený prostor všem, kdo by na něm měli zájem studovat. Doufám také, že i já budu moci svou práci přispět, jak nejlépe to jen bude možné.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Inkluzivní vzdělávání

Myšlenka inkluze vznikla zcela jistě jako odpověď na dříve běžnou praxi v oddělování dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Cílem inkluze je jejich začlenění do běžných škol, tato myšlenka se však mění v návaznosti na státní, politické, kulturní a bezpochyby historické faktory. Obecně se však nejen odborníci shodují, že inkluzivní vzdělávání prospívá nejen dětem se speciálními vzdělávacími potřebami, ale i společnosti jako celku.

Právo na vzdělávání všech bylo zahrnuto již v roce 1948 ve Všeobecné deklaraci lidských práv. Dalším důležitým dokumentem je i Úmluva OSN o právech dítěte z roku 1989, která se jako první zaměřila na práva dětí s postižením. Dalším klíčovým bodem je Prohlášení ze Salamanky z roku 1994, ve kterém je inkluze považována za základní princip a segregaci doporučuje pouze ve výjimečných případech. Nakonec OSN v roce 2006 stanovila naprosto jasné právo na inkluzivní vzdělávání v rámci Úmluvy o právech osob s postižením.

V Česku mělo dlouhou tradici spíše oddělené vzdělávání osob s postižením. Změna nastala v roce 1990, kdy legislativa umožnila postupně integrovat tyto žáky do běžných školních zařízení. Současný pohled na inkluzi zajišťuje nejen vzdělávání v běžných třídách, ale i vytvoření vhodných podmínek pro zapojení do školního i sociálního života.

V Česku je inkluze zařazena v rámci aktuálního znění Školského zákona č. 561/2004 Sb., který stanovuje principy vzdělávání v ČR. Jeho součástí je tedy i vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů nadaných. Dále Vyhláška č. 72/2005 Sb., která upravuje poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních. Zásadní změny přináší i Vyhláška č. 27/2016 o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Ta zavedla systém opatření, a především individuální přístup právě pro tyto žáky.

Integrace je zařazení do běžné školy s nutností přizpůsobit se. Zatímco inkluze spíše mění prostředí tak, aby odpovídalo potřebám všech žáků. Důraz je tedy kladen na kvalitní vzdělávání a zajištění rovných podmínek. (Vadurová, 2008)

2.2 Historie bezbariérovosti v ČR

V České republice prošla integrace zdravotně postižených osob dlouhým vývojem a dále se posouvá a vyvíjí. Před rokem 1990 se otázky bezbariérového prostředí legislativně neřešily vůbec. Jednalo se tedy o pouhou dobrovolnost a vlastní iniciativu architektů. Hlavní podíl zde měli funkcionáři ze Svazu invalidů ČSR. Společnost tehdy nebyla nastavena pro osoby se zdravotním postižením příliš přívětivě, ba naopak tito lidé byli izolováni od běžného života a často žili v sociálních zařízeních, ústavech a domovech určených pro ně, tedy bez možnosti aktivní účasti na dění ve společnosti.

První právní norma v oblasti bezbariérového prostředí se objevila až v roce 1985. Konkrétně šlo o vyhlášku č. 53/1985 Sb., vydaná Státní komisí pro vědeckotechnický a investiční rozvoj. Byla zavedena jako obecné technické požadavky zabezpečující užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a vztahovala se na bytové domy, domy s byty určenými pro bydlení invalidních osob, dále na ústavy sociální péče, stavby pro výrobu a občanského vybavení, mezi něž patří právě i školy.

Přestože byla vyhláška průlomová, její aplikace byla často nedůsledná, protože umožňovala pouze takzvaně „přiměřené“ použití pro navrhování, přípravu a povolování změn staveb. V roce 1987 byla proto Svazem invalidů vytvořena Krajská konzultační střediska, právě proto, aby poskytovala poradenství pro investory, projektanty a stavebníky.

Během a po roce 1989 se velmi změnily společenské podmínky na území tehdejšího Československa. Pád komunistického režimu a následné formování společnosti vedly i k postupné změně přístupu státní správy i občanských iniciativ k integraci osob se zdravotním postižením. V roce 1991 vzniklo Sdružení pro životní prostředí zdravotně postižených v ČR (SŽPZP v ČR), které se zaměřilo, jak již z názvu vyplývá, na zlepšování životního prostředí zdravotně postižených. Poskytovalo odborné konzultace pro stavební úřady, ale i konkrétní projektové dokumentace. Zařizovalo především technická řešení pro občany všech zdravotních postižení.

Významným milníkem byl zákon č. 43/1994 Sb., který doplnil stavební zákon č. 50/1976 Sb. o územním plánování a stavebním řádu. Tento zákon zajistil povinnost užívání staveb pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace. Následovala vyhláška č. 174/1994 Sb., která nahradila vyhlášku č. 53/1985 Sb. Kvůli svým nedostatkům byla tato vyhláška v roce 2001 novelizována vyhláškou č. 369/2001 Sb. V ní bylo přidáno množství opatření pro zrakově postižené osoby, avšak i tento zákon má své sporné body, hlavně kvůli minimálním rozměrům prostředí, ve kterém se mohou osoby volně pohybovat.

Největší posun a změny v oblasti bezbariérovosti přišly však v roce 2006. Stavební zákon č. 183/2006 Sb. totiž zařadil bezbariérové užívání staveb mezi veřejné zájmy. Umožňuje stavebním úřadům nařídít bezbariérový přístup a užívání a stanovuje povinnost. Dále je povinnost použít pouze materiál, výrobky a konstrukce umožňující bezbariérové užívání stavby, pokud je k tomu určena. Detailní požadavky na přístupnost jsou definovány v prováděcích vyhláškách, zejména ve vyhlášce č. 499/2006 Sb. o dokumentaci staveb

a vyhlášce č. 501/2006 Sb. o obecných požadavcích na využití území. Všechny tyto legislativní požadavky jsou nyní nahrazeny zákonem č. 283/2021.

Další aktualizace požadavků na bezbariérovost se objevily už v roce 2009 zrušením vyhlášky č. 369/2001 Sb. a nahrazením vyhláškou č. 398/2009 Sb. o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb. Dále byla také vyhlášky č. 137/1998 Sb. zrušena vyhláškou č. 268/2009. Obě byly jako takové zrušeny k 1.1.2024 a nahrazeny novým stavebním zákonem.

Zajištění přístupnosti se dotýká také zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a zákona č. 266/1994 Sb. o drahách, které se zaměřují na bezpečný pohyb a užívání komunikací osobami s omezenou schopností pohybu. Pro hmatové úpravy, důležité zejména pro zrakově postižené, jsou stanoveny technické požadavky v nařízení vlády č. 163/2002 Sb.

Další konkrétní požadavky na bezbariérové řešení jsou obsaženy v českých technických normách. Jejich dodržování je však považováno pouze za minimální standard ochrany veřejného zájmu. (Zdařilová, Laub, 2013)

2.3 Aktuální legislativa přístupnosti

Zcela zažitý termín bezbariérové užívání staveb již v aktuální legislativě nenajdeme. Bylo nahrazeno novým pojmem přístupnost. Ta se objevuje jako součást stavebního zákona č. 283/2021 Sb. Tento zákon byl zaveden v účinnost od 1.1.2024. Tímto dnem je tedy také zrušen a nahrazen starý stavební zákon č. 183/2006 Sb. obsahující právě bezbariérové užívání staveb jako jeden z obecných požadavků na výstavbu. Co je to přístupnost je vysvětleno hned v § 13 písmene d) nového stavebního zákona. „*Přístupnost znamená vytváření podmínek pro samostatné a bezpečné využití pozemků a staveb osobami s pohybovým, zrakovým nebo sluchovým postižením, osobami pokročilého věku, těhotnými ženami a osobami doprovázejícími dítě v kočárku nebo dítě do 3 let (dále jen „osoba s omezenou schopností pohybu nebo orientace“)* s cílem bezbariérového užívání.“

Přístupnost, jak je vidět již z definice, ve stavebním zákoně doplňuje bezpečnost. Je s ní a dalšími požadavky součástí Technických požadavků na stavby. Konkrétně jako jeden ze základních požadavků v § 145 odstavci 1 písmena e). Stavba tedy musí být navržena opět mimo jiné jako bezpečná a přístupná při užívání, provozu a údržbě, zejména u staveb uvedených v § 149 písmene b), kde je specifikováno, ve kterých druzích staveb musí být přístupnost zohledněna. Jako základní požadavek na stavbu se však uplatňuje i v dalších případech podle §137 odstavce 4, v rozsahu, v jakém to závažné územně technické nebo stavebně technické důvody nebo jiný veřejný zájem nevylučují. Pro tuto práci řešící budovy gymnázií je důležité zařazení staveb občanského vybavení v částech určených pro užívání veřejností, podle § 149 písmene b) a změn dokončených staveb podle § 137 odstavce 4 písmene a).

Dále je přístupnost určena ve vyhlášce č. 146/2024 Sb. o požadavcích na výstavbu s účinností od 1. 7. 2024. Zde je uvedena v části čtvrté díl 3 Požadavky na bezpečnost a přístupnost. § 29 již řeší přístupnost samostatně. Hned odstavec 1 nás odkazuje přímo na novou Českou technickou normu ČSN 73 4001 Přístupnost a bezbariérové užívání. V již zmíněné vyhlášce je pro nás důležité poukázat na část pátou tohoto textu. Zde jsou ve zvláštních požadavcích na některé stavby i stavby pro výchovu a vzdělání v § 52 odstavec 1. Tím musí zmíněné stavby splňovat požadavky na přístupnost v částech určených pro užívání veřejností a v částech určených pro užívání dětmi, žáky a studenty.

Jak již bylo řečeno, tak na českou technickou normu je ve vyhlášce č. 146/2024 odkazováno. Jedná se o ČSN 73 4001 Přístupnost a bezbariérové užívání. Tato závazná norma tedy stanovuje opravdu již dané technické parametry. Obsahuje dva typy požadavků. Povinné, jenž určují minimální požadavky, které musí být splněny, a dále doporučené. Ty je sice vhodné splnit, ale není to nutností. Norma obsahuje pro nás opět důležitou kapitolu o stavbách pro výchovu a vzdělávání. Ovšem ale jako i jinde je potřeba splnit nejen požadavky této kapitoly, ale i požadavky na specifická zařízení a prostory staveb, jenž obsahují právě ty pro výchovu a vzdělávání dětí. (Zákon č. 283/2021 Sb.: Stavební zákon. In: 2021), (ZPRÁVY A INFORMACE ČKAIT, 2024), (PROFESIS ČKAIT, 2007, aktualizace 2024)

2.4 Představení historie budovy a gymnázia ve Vrchlabí

2.4.1 Historie gymnázia

Jak uvádí Louda (1995), Gymnázium ve Vrchlabí bylo založeno v roce 1909 jako městské reformní reálné gymnázium s německým vyučovacím jazykem. Budova školy byla postavena jako součást oslav 60. výročí nástupu císaře Františka Josefa I. na trůn. Výstavbu školy financovalo město, které také rozhodlo o pojmenování gymnázia právě na počest císaře. Již v roce 1914 se tedy Jubilejní reformní reálné gymnázium císaře Františka Josefa I. dostalo pod státní správu. Výuka probíhala stále v němčině, a tak sem docházela především německá část obyvatelstva regionu.

Po vzniku Československa v roce 1918 byla také škola převedena pod československou správu. Během tohoto roku bylo do budovy gymnázia také nastěhováno 40 vojáků. V roce 1919 byla do některých učeben umístěna i česká veřejná obecná škola, která zde zůstala až do roku 1921, než byla nahrazena německou obecnou školou.

Během druhé světové války bylo německé gymnázium převedeno pod nacistickou správu. Studenti museli nosit uniformy, ve škole se vyvěšovala říšská vlajka a výuka byla tedy ovlivněna nacistickou ideologií. Ve školním roce 1941/1942 byla zavedena dokonce tzv. válečná matura („Kriegsmatura“), která umožňovala studentům rychle úspěšně dokončit studium, aby mohli jít do armády.

Z dokumentů v archivu v Trutnově je dále patrné, že mnoho studentů bylo tehdy odvedeno do vojenské služby. V září 1943 bylo 23 gymnazistů ročníku 1926/1927 posláno do Berlína jako pomocníci Luftwaffe. Pět z těchto studentů zahynulo při náletu 23. listopadu 1943 Josef Bensch, Karl Kowarsch, Helmut Lederitsch, Wolfgang Mater a Konrád Willner. Jejich hroby jsou dodnes na hřbitově ve Vrchlabí.

Během posledních let války byla budova gymnázia využívána jako vojenský lazaret a útočiště pro německé uprchlíky, tím byla výuka více než značně omezena.

Po konci války v roce 1945 bylo německé gymnázium zrušeno a budova byla přeměněna na české státní reálné gymnázium. Zásadní úlohu při jeho znovuootevření měl pan profesor Adolf Vaněk. Budova byla v té době ve velmi zanedbaném stavu, bylo tedy nezbytně nutné ji vymalovat, doplnit chybějící vybavení a obnovit učební pomůcky.

V období socialismu došlo na gymnáziu k několika velkým změnám. Škola byla přejmenována na Gymnázium Klementa Gottwalda a v 50. a 60. letech se krátce stala součástí systému jedenáctiletých a později dvanáctiletých škol. Vyučování bylo samozřejmě silně ideologicky ovlivněno, studenti se často účastnili pracovních brigád v zemědělství a průmyslu.

Po roce 1989 po pádu komunistického režimu prošlo gymnázium, stejně jako celé Československo zásadními změnami. Došlo k obnově samostatného gymnaziálního studia, změn ve vedení školy a k celkové modernizaci výuky. Roku 1995 byla zahájena i celková rekonstrukce budovy. Ve stejném roce byla škola rozšířena na několik let o obchodní akademii.

V roce 2018 prošlo gymnázium hned několika velkými změnami. Především došlo k sloučení gymnázia ve Vrchlabí s gymnáziem a Střední odbornou školou v Hostinném. Vzniklo tak již stávající Krkonošské gymnázium a Střední odborná škola. Ve stejném roce také započala modernizace učeben a vybavení školy. Vznikly například nové učebny biologie, bylo pořízeno množství mikroskopů a 3D tiskáren. Bohužel v současné době již není k dispozici školní bazén, jehož stav odpovídal stáří.

Dnes gymnázium nabízí studium čtyřletého a osmiletého oboru a škola přes svůj historický věk, nadále slouží dalším generacím studentů. (Almanach 100)

2.4.2 Stavitel Kleophas Hollmann

„Kleophas Hollmann Stavitel budovy gymnázia (18. 2. 1865 ve Špindlerově Mlýně, 13. 7. 1924 ve Vrchlabí) byl jedním ze sedmi dětí starosty Špindlerova Mlýna Franze Hollmanna. Navštěvoval Státní živnostenskou školu v Liberci (Staatsgewerbeschule). Po několika učňovských a tovaryšských letech u různých stavitelů založil ve Vrchlabí stavební podnik s truhlářstvím a povoznictvím. Oženil se s Bertou Hübnerovou z Polubného (Polaun) a z tohoto manželství vzešlo pět dětí. Jeho firma postavila řadu významných veřejných budov i soukromých staveb ve Vrchlabí a jeho okolí (například právě gymnázium). Patřil k nejvýznamnějším osobnostem ve Vrchlabí a účastnil se i veřejného života. V roce 1924 byl

zvolen starostou města Vrchlabí. Zemřel na infarkt dne 13. července 1924 během průvodu při příležitosti turnerských slavností.“ (Almanach 100, str. 12)

2.4.3 Budova

Projekt budovy byl zadán firmě vrchlabského stavitele Kleopase Hollmanna dne 17. února 1909 s tím, že musela být dokončena již v září. Téhož dne byl zadán i projekt na stavbu ředitelské vily, která však již nyní nepatří ke gymnáziu, a tak se jí tato práce nezaobírá. Již 13. dubna (jiné prameny uvádějí, že již v březnu) byl položen základní kámen nové budovy. Gymnázium navržené architektem Hansem Brathem bylo postaveno v jižní části města tak, aby zde podpořilo výstavbu. Podíváme-li se na toto místo dnes, můžeme prohlásit, že se to povedlo. Stavba byla financována městem, avšak za velké podpory Vrchlabské městské spořitelny, která poskytla 200 000 rakouských korun z potřebných 319 202. Je potřeba upozornit, že se jednalo o stavbu zatím pouze jihovýchodní část budovy. Přesto však stavba trvala dnes nepředstavitelných 7 měsíců. Slavnostní otevření tedy proběhlo již 10. listopadu 1909. Na stavbě se kromě firmy stavitele Hollmanna podílely i firmy z blízkého i dalekého okolí. Je třeba však vyzdvihnout dokonce účast vídeňské firmy Lüftschütz, která zajistila vzduchotechniku. (Louda, 1995)

Budova se dodnes vyznačuje svou hodinovou věží, ale i svou fasádou a výraznou kamennou podezdívkou. Důležitý je také hlavní vchod s honosným portálem a městským znakem ve štítu budovy. V době výstavby byl z budovy také krásný výhled na Krkonoše. Hlavním vchodem se vstoupilo do haly s velkým jižním oknem a s hlavním schodištěm. Jedním z nejzajímavějších prvků byla v levém rohu haly dnes již zbořená žulová kašna s pískovcovým reliéfem a pamětní deska, která také zmizela během jedné z rekonstrukcí. V přízemí se nacházela ředitelna v pravé části haly a naproti ní místnost pana školníka. Nezměnilo se ani umístění kabinetu tělesné výchovy, tělocvična a učebny. Chodby dodnes stále mají křížovou klenbu, sloupy a teracovou podlahu. Co už se zde nenachází jsou prostory na odkládání oblečení. Škola má pod celou budovou, kromě prostoru tělocvičny i suterén, ve kterém se nacházela kotelná, prostor pro topiče a velice moderní větrací a odsávací systém, který byl napojen za topením v jednotlivých třídách a ústil na střeše, ateliér kresby a modelování a školní lázně se sprchami a dvěma vanami, ale také východ na hřiště, který je zde stále pod hlavním schodištěm.

V prvním patře je dodnes sborovna a čtyři třídy. Ani umístění slavnostního sálu (dnes aula), kde byl původně ve výklenku oltář, se nezměnilo. To je i důvod propojení s dnešní ředitelnou, kde byl původně prostor sakristie. V tomto patře byl také mineralogický kabinet. Do podkrovní školy vede dodnes malé schodiště do prostoru mansardy. Stále je zde učebna zpěvu a původní dřevěné schodiště k hodinové věži, na kterou bylo napojeno školní zvonění. V tomto patře byla umístěna i žákovská a učitelská knihovna.

V roce 1913 došlo k přístavbě západní části budovy, ale také vedlejšího objektu Dukla, kde dnes sídlí Základní škola speciální a praktická škola Diakonie ČCE Vrchlabí. Stavbu opět řídil Kleopas Hollmann podle návrhu městského stavitele Knolla. Náklady činily 112 141 rakouských korun. V rámci této přístavby vznikl v podkroví byt školníka (dnešní výtvarný ateliér) a kuchyně. V přízemí byly zřízeny stupňovité učebny a kabinety fyziky a chemie

s laboratoří. V prvním poschodí byly učebny geometrického kreslení a kresby s kabinety. Bylo postaveno také boční schodiště, které vedlo do půdní přístavby, obsahující učebnu přírodopisu s kabinetem a z něj dosud zachované železné točité schodiště do věže s observatoří.

Během válek nebyla budova zcela udržována, a dokonce sloužila jako zázemí pro uprchlé německé obyvatelstvo i jako vojenský lazaret. Po válce tedy muselo dojít k obnově sbírek školy, ale i celkové výmalbě. Došlo také například k návratu odcizených mosazných klik. V budově proběhla i rekonstrukce topení, výměna původního kotle na uhlí, kterého byl po válce nedostatek. Ředitelna se již přestěhovala do prvního patra, byla také zřízena místnost pro matematické a deskriptivní pomůcky v zadním schodišti. Došlo také ke změnám polohy tříd a kabinetů. Významným krokem byl také nový školní rozhlas.

V roce 1949 se mění název instituce na Gymnasium Klementa Gottwalda. Tento nápis se samozřejmě objevil i na průčelí školy. Vzhled interiéru školy také ovlivnila doba, takže se na chodbách objevovaly mimo jiné i grafy pětiletok. V roce 1954 přestal kotel fungovat a nahrazen byl novým. Pro jeho instalaci musel být vyhlouben prostor kotelny, a dokonce probourána zeď, aby se dal do suterénu vůbec umístit. Díky této výměně se stala budova přes zimu nepoužitelnou. S novým ředitelem Kučerou přišla i myšlenka sprch a školního bazénu. Takže v roce 1956 započala velmi náročná stavba školního bazénu v místě suterénu. Bazén o rozměrech 20 x 4,5 metrů byl vestavěn na místě původních lázní, za podpory rodičů i studentů. Později byly také vybudovány školní dílny ve východní části suterénu. Zajímavou informací, kterou uvádí Almanachy a která dokresluje tamější dobu, je i to, že na počest návštěvy soudruha Chruščeva v USA a dosažení Měsíce sovětskou raketou byla provedena v roce 1960 zdarma brigádnická pokrývačská práce.

I přes tyto změny vykazovala budova neuspokojivý stav. Především do střechy zatékalo a omítka začala být silně poškozena. V roce 1969 bylo z iniciativy tělocvikářů vybudováno školní hřiště a šatny k němu.

Za velmi inovátorské by se dalo označit počínání v roce 1972, kdy byla ve škole v druhém patře vybavena učebna cizích jazyků novou technologií sluchátek tzv. náušníky, pro účely zkvalitnění výuky.

V roce 1979 nastoupil na gymnázium ředitel Břetislav Rybníček, který budovu zmodernizoval. Proběhla oprava střechy, do níž po rekonstrukci již nezatékalo. Byly vybudovány šatny v prostoru suterénu. Změnily se i odborné učebny cizích jazyků a administrativní techniky. Proběhla i rekonstrukce auly na tzv. síň tradic, zásahy pana Rybníčka lze nalézt i v prostorách sborovny. V letech jeho působení došlo i k odstranění kašny a výměně dveří. Došlo ale také k zahájení rekonstrukce bazénu, a hlavně instalaci čističky vody. Týká se to hlavně současných skleněných dveří v prostoru vstupní haly. Přestože došlo ke zlepšení prostorů a vybavení pro výuku, ne všechny kroky však lze zpětně považovat za správné, hlavně z hlediska narušení historického rázu budovy.

Po roce 1989 došlo k celkovému uvolnění situace, mohla se tedy změnit červeno-žlutá výzdoba chodeb, a dokonce i název školy. Odstraněno bylo i jméno Klementa Gottwalda a ideologická výzdoba síně tradic. Došlo k dalším rekonstrukcím a k dovybavení školy moderními technologiemi. V roce 1994 měla škola již novou omítku a opravena byla i okna. O rok později byl starý kotel nahrazen novým plynovým, jako součást rekonstrukce kotelny.

Drobné úpravy probíhaly i nadále. Je ale nutné zmínit rekonstrukci přírodovědných učeben, která proběhla v letech 2018 až 2019. Vznikla tak laboratoř a učebna biologie ve východním křídle a počítačová učebna v křídle západním. Vzniklo nové venkovní hřiště, ale i vnitřní posilovna s lezeckou stěnou. Od roku 2020 je část budovy bezbariérová. V následujícím období prošla rekonstrukcí i aula, která má nový vzhled. (Výroční zpráva 2021)

V roce 2024 byla zahájena celková rekonstrukce učeben a jejich vybavení.

2.5 Krkonošské gymnázium a jeho vize

Krkonošské gymnázium a Střední odborná škola se skládá z pracoviště ve Vrchlabí a v Hostinném. Vzniklo právě jako spojení těchto dvou původně samostatných subjektů v roce 2018. Obě pracoviště měla už tehdy za sebou více než stoletou historii. Ve Vrchlabí jsou v současné době otevřeny dva obory, čtyřleté a osmileté gymnázium. Na pracovišti v Hostinném jsou obory tři, jedná se o osmileté gymnázium, v rámci, kterého probíhá doplnění ve čtvrtém ročníku o nové studenty, prakticky na čtyřletý obor. Dále je zde možnost studia oborů ošetřovatel a sociální činnost. Zřizovatelem školy je Královéhradecký kraj a v současné době má kapacitu 766 žáků. V loňském roce navštěvovalo naši školu celkem 611 žáků ve 27 třídách. Pokud bychom toto číslo chtěli vědět pro pracoviště konkrétně, tak pro Vrchlabí to bylo 329 a pro Hostinné 282 žáků.

Ve škole se během minulého roku změnilo vedení, a tak i zásluhou nového pana ředitele přišly nové myšlenky, postoje a strategie, které budou dále rozepsány. Ke stávajícímu stavu školy přistoupili velmi otevřeně. Podporují a udržují současné fungování školy, a přitom již v prvním pololetí udělali spoustu nových kroků a principů, proto, aby škola obstála jako velmi moderní škola jdoucí s dobou.

Dále se již zaměříme více na pracoviště ve Vrchlabí, jakožto hlavní téma práce. Z běžných aktivit, se škola účastní například volnočasových aktivit, jakými jsou turnaje ve florbalu, odbíjené, závody v atletice a jiné sportovní hry. Účastní se ale i množství různých olympiád. Dále škola nabízí fyzikální, biologický a programovací kroužek, dělají se samozřejmě i exkurze. Gymnázium ve Vrchlabí pravidelně pořádá adaptační kurzy pro první a čtvrtý ročník osmiletého oboru, stejně tak jako pro první ročník oboru čtyřletého. Žáci během studia na gymnáziu absolvují i sportovní kurzy. Jmenovitě cyklistický, vodácký a lyžařský kurz. Škola pravidelně organizuje i zahraniční zájezdy. Žáci se mohou vydat na zájezdy i výměnné pobyty např. do Polska, Německa, Francie, Rakouska a do Velké Británie nebo Říma. Na gymnáziu je i Studentský parlament, který je nedílnou součástí celé školy.

Kromě těchto poměrně běžných aktivit naše škola nabízí i speciální programy. Z výroční zprávy je patrné, že ve škole probíhá například program pro nadané a motivované studenty Sapere aude. V loňském roce také začal program prevence školní neúspěšnosti, aby bylo zabráněno předčasným odchodům studentů ze školy. Stali jsme se také součástí projektu DofE a umožnili tak i nové možnosti pro sebevzdělávání. Dalším nabízeným tématem je i rozvoj kariérového poradenství v rámci Vzdělávání královéhradeckého kraje. Škola se stala dokonce Mentorskou školou v tomto oboru. Studenti v maturitních ročnících si mohli zkusit ve vybraných předmětech bezplatně SCIO testy. Škola je zapojena i do projektu Vrchlabí bez odpadu. Součástí školního roku 2023/24 byl i program Centra prevence Semiramis zaměřený na rozvoj třídního kolektivu, hlavně v oblasti mezilidských vztahů a komunikace. Probíhají i různá školení pedagogického personálu. Na konci školního roku proběhl dokonce i workshop s mladými úspěšnými lidmi v rámci projektu H3eknisse. Škola dále dostala kooperativní robotickou ruku. Zaměřuje se čím dál více na projektovou výuku, a tak mohl proběhnout i projektový týden nazvaný jako didaktický inkubátor, za pomoci Technické univerzity v Liberci. Proběhlo i množství událostí ve spolupráci s partnerskými firmami Kablo Vrchlabí s.r.o. a Škoda Auto a.s. Škola se v tomto roce aktivně zapojila i do projektu Sport bez hranic, díky kterému měli žáci možnost navštívit Karpacz a naopak přivítat u nás ve Vrchlabí polské studenty. Toto je samozřejmě jen výběr důležitých událostí a akcí, které na Krkonošském gymnáziu a SOŠ ve Vrchlabí probíhají.

Některé z těchto aktivit jsou i jedním ze strategických cílů školy pro roky 2024–2030. Pro lepší pochopení právě dlouhodobé strategie školy zde budou vypsány jednotlivé cíle. Tyto strategie byly opět uveřejněny ve výroční zprávě o činnosti 2023.

Strategické cíle a vedení školy, které jsou pro vytvoření opravdu správného a užitečného plánu na bezbariérovost naprosto zásadní, jsou pro roky 2024–2030 vypsány v bodech ve výroční zprávě o činnosti 2023–2024.

Jmenovitě:

- Naplnění požadavků na výuku vycházejících ze Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+,
- identifikace smysluplného obsahu výuky (bude určen tzv. jádrový obsah vzdělávání),
- přechod od transmisivního učení ke konstruktivnímu a posílení kompetenčních modelů ve výuce,
- zavedení pravidelných projektových dnů,
- vytvoření integrovaného předmětu (výuka vybraných předmětů v provázaných blocích),
- ústní maturitní zkoušku bude možné složit formou obhajoby maturitní práce,
- bude podpořen rozvoj kritického myšlení (Čtením a psaním ke kritickému myšlení – RWCT),

- zavedení prvků badatelské výuky,
- podpora středoškolské odborné činnosti,
- zavedení profilace v posledních dvou ročnících gymnázia,
- navázání spolupráce s více zdravotnickými zařízeními pro výkon praxí (nutnost zajistit devítimístné osobní auto),
- vytvoření bezpečného a příjemného prostředí pro žáky a zaměstnance,
- postupné zavádění formativního přístupu ke vzdělávání,
- podpora kolegiálního učení a tandemové výuky,
- zapojení odborníků z praxe do výuky,
- podpora jazykového vzdělávání (Erasmus+, nabídka jazykových kurzů k získání certifikátů, zahraniční zájezdy a výměnné vzdělávací pobyty žáků a pedagogů),
- evaluace školy (dotazníky – žáci, zaměstnanci, rodiče),
- participace žáků na chodu školy,
- vytvoření systému vzdělávání nadaných a talentovaných žáků,
- podpora žáků ohrožených školním neúspěchem a podpora žáků s SPU,
- podpora environmentálně udržitelného a odpovědného chování žáků i zaměstnanců školy,
- systematická práce se zaměstnanci (plán DVPP),
- revize ŠVP,
- rozvoj mezinárodní spolupráce a zapojení do projektů (Francie, Německo, Polsko, Itálie),
- prohloubení spolupráce se ZŠ a SŠ,
- prohloubení spolupráce s firmami v regionu,
- budování atraktivní tváře školy, vztahu žáků, rodičů i veřejnosti ke škole (komunitní setkávání, projektové dny, DOD, besedy s absolventy, zaměstnavateli atd.),
- podpora wellbeingu žáků i zaměstnanců školy. (Výroční zpráva 2023–2024).

Dalším zcela zásadním dokumentem pro vytvoření správného plánu na bezbariérovost je Koncept k doplnění a úpravám, který byl pro vrchlabskou budovu gymnázia vytvořen 11. 9. 2024 Ing. Hanouskem, Ing. Ryndovou a Ing. Arch. Brůhou. Koncept bude sloužit zároveň i jako Zadání pro zpracování studie na rekonstrukci a modernizaci Krkonošského gymnázia a SOŠ ve Vrchlabí.

Úkol vytvořit studii na rekonstrukci a modernizaci Krkonošského gymnázia a SOŠ ve Vrchlabí zadala Rada města. Město je totiž vlastníkem této budovy a je si vědomo jistých nedostatků aktuálního stavu. Aby zjistilo potřebný rozsah stavebních úprav a s tím související finanční náklady především v krátkodobém i střednědobém horizontu. Hlavním cílem je modernizace budovy tak, aby splňovala požadavky na vzdělávání 21. století.

Budova byla vždy využívána jako školní zařízení, ale její technický stav odpovídá stáří. Vykazuje nedostatky v technickém vybavení, stavebním stavu (např. vlhkost v podzemí, poruchy střešní krytiny), dispozičním uspořádání a zastaralém mobiliáři.

Dle technických požadavků vycházejících ze studie, nedojde ke změně urbanistického uspořádání ani rozšiřování areálu, ale zvažuje se možnost přístavby ve dvoře a změny ve sportovní vybavenosti školy. Ze studie také nejsou stanoveny žádné specifické architektonické požadavky, ale výsledná podoba má podle koncepce být moderní, funkční, provozně úsporná, respektovat a citlivě doplňovat historický charakter budovy. Cílem je mimo jiné i zlepšení celkového vzhledu budovy a okolí, hlavně odstraněním přístavek ve dvoře školy a nalezení funkčních prostor v rámci stávající dispozice či nové přístavby.

Program vychází z požadavků vedení gymnázia a bude v budoucnu ještě upřesňován. Cílem je modernizace prostor a rozšíření kapacity budovy, aby lépe vyhovovala současným vzdělávacím potřebám.

Požadavky zadání jsou rozděleny na různé druhy prostor. Plánováno je navýšení ze současných 12 na 16 tříd.

- Velké učebny: Bude nutno přidat jednu velkou učebnu, pro účely projektové výuky nebo výuku integrovaného předmětu. Žáci zde budou pracovat na zadání úkolu delší čas. Je zde tedy nutné učebnu vyblokovat, kvůli možnosti nechávání zde rozpracované práce.
- Malé učebny: Jsou potřeba jako zázemí pro dělené skupiny, zejména pro cizí jazyky a semináře, přičemž jejich počet se v rámci profilace vzdělání ještě zvýší. Nutností tedy bude mít k dispozici 13 malých učeben.
- Laboratoře: Sdružení laboratoří (chemie, fyzika, biologie) do jedné části budovy blízko PC učebny a 3D tisku. Umožní to mezipředmětové projekty, a i samostatnou práci studentů na celoročních projektech. Další výhodou budou lepší podmínky pro školený dozor. Zároveň nelze udělat jednu hromadnou laboratoř, v těchto oborech totiž běžná výuka probíhá často souběžně.

- Studovna: Pro podporu nadaných a motivovaných žáků i jako místo k čekání na dopravu či volnočasové aktivity by měla vzniknout nová studovna. Žáci by zde měli mít během výuky možnost studovat v rámci různých programů. Naopak po vyučování by se cíl změnil na čekání na dopravu. V nové studovně by měla být i možnost ohřátí a sněžení doneseného jídla.
- Knihovna: Knihovna by se měla přemístit ze suterénu do centrální části školy pro lepší dostupnost a příjemné prostředí, kde by se dalo nejen číst, ale i studovat. Aktuální studovna již těmto požadavkům nevyhovuje.
- Výtvarný ateliér: Ve škole schází i vyhovující ateliér. Chystá se tedy modernizace nevyhovujících prostor, včetně místa pro skladování rozpracovaných děl i hotových děl.
- Projektová místnost: Pro účely projektové výuky by měly vznikat i fyzické výstupy z praktických projektů, proto by byla dílna a kuchyňka naprosto ideální.
- Management školy: Rozšíření kancelářských prostor gymnázia, a především postavení nové kanceláře pro hlavní ekonomku.
- Sborovna a učitelské prostory: Požadavkem je sborovna menší, stále však komfortní prostor pro odpočinek a přípravu učitelů.
- Otevřené soukromé zóny: Mohl by vzniknout i prostor k samostudiu a konzultace, například mezi rodiči a učiteli. V této místnosti musí být klid a zde musí být součástí okolního prostoru.
- Bazén: Zde bude nutná studie proveditelnosti pro různé varianty využití (např. výdejna obědů, nájem, laboratoř nebo sportoviště).
- Další prostory: Potřeba jsou i skladovací prostory pro učebnice a sportovní potřeby.
- V plánu je i přeměna hřiště na multifunkční prostor pro sport, venkovní výuku i kulturní akce. Stav hřiště je v nevyhovujícím technickém stavu.
- Jídelna: Aktuálně se studenti stravují mimo areál. Předpokládá se zřízení výdejny pro max. 400 jídel s dovozem a výdejem ve třech turnusech.

Studie bude vypracována ve dvou variantách:

1. Zachování současné kapacity (12 tříd x 30 žáků)
2. Rozšíření kapacity na 16 tříd x 30 žáků – s možností využití půdního prostoru nebo přístavby ve dvoře.

Gymnázium dlouhodobě podporuje sportovně nadané studenty, uvažuje se tedy i o otevření oboru sportovního gymnázia, které by sebou neslo i potřebu nového zázemí. Areál gymnázia potřebuje modernizaci sportovního vybavení jak vnitřního, tak venkovního, aby splňoval zvýšené požadavky na sportovní výuku. Ve městě Vrchlabí je však kvalitní sportovní infrastruktura (hokejová hala, plavecký bazén, fotbalový stadion), která bude intenzivně využívána.

Předpokládaná vnitřní sportovní vybavenost:

- Malá tělocvična a posilovna: Pro kondiční výcvik a relaxaci studentů, včetně nové lezecké stěny.
- Sauna a sklady sportovního vybavení.
- Malý gymnastický sál.
- Bazén: Současný bazén je mimo provoz a vyžaduje velkou rekonstrukci. Město Vrchlabí plánuje jeho zrušení kvůli novému městskému bazénu ve vzdálenosti 1 km. Škola však požaduje ověřovací studii zaměřenou na ekonomické posouzení případné revitalizace stávajícího bazénu.

Venkovní sportovní vybavenost:

- Předpokládána je revitalizace venkovních sportovních ploch a klidových zón. Jmenovitě se jedná o multifunkční hřiště (například pro florbal), běžeckou dráhu, workoutové hřiště a sektor pro vrh koulí.

Dalšími body plánovaných úprav je i bezpečný přechod přes pozemní komunikaci I/14, přičemž je preferováno vytvoření ostrůvku pro přecházení, jde i o vyřešení dopravní obslužnosti a parkování. Potřeba je i úprava prostoru před severní fasádou. Ve dvoře má dojít k odstranění přístřešků, a naopak k vytvoření již zmíněného zázemí pro sport, kulturní akce a prostor k uskladnění kol a jednostopých vozidel.

V interiéru musí všechny kroky probíhat s respektem k historii budovy. Vnitřní vybavení musí být jednoduše opravitelné, flexibilní a moderní odpovídající změnám ve výuce. Dojít musí dále také k rekonstrukci vnitřních rozvodů. Napojení na dálkový zdroj tepla (výměníková stanice) byla zrekonstruována 2022, tudíž rekonstrukci nepotřebuje. Požadavek však je na silnoproud, slaboproud, osvětlení, datové a ostatní slaboproudé systémy, umožňující variabilní uspořádání.

Je také požadavek, aby tato postupná rekonstrukce proběhla bez přerušení výuky. Požadavek je také na systematické postupování tak, aby již hotové části nebyly předmětem dalších oprav. (Hanousek, Ryndová, Brůna, 2024)

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Cíl práce

Cílem této práce je navrhnout možná řešení bezbariérovosti pro Krkonošské gymnázium a Střední odbornou školu ve Vrchlabí. Nejprve zhodnotit aktuální situaci a vhodnost stávajícího stavu s výhledem do budoucna, vysvětlit proč je či není vhodná. Dále zjistit, zda je bezbariérovost na podobných gymnáziích již vyřešena a jakým způsobem, případně z jakých důvodů k vyřešení bezbariérovosti ještě nedošlo. Ověřit, zda by se dala tato řešení použít i v budově vrchlabského gymnázia a zda se případně potýkají se stejnými problémy.

Srovnávání řešení z podobných budov jsem zvolil jako nejefektivnější cestu výzkumu. Nejsem architekt, projektant ani stavební inženýr, dokonce ani nestuduji na stavební škole, a tak mi navrhování řešení jako takových nedávalo smysl. Bylo by totiž velmi obtížné, časově náročné a neefektivní. Navíc bych stejně bez cizí pomoci jen těžko zpracovával stavební či technickou dokumentaci. Oslovená gymnázia s vyřešenou bezbariérovostí jsem tedy osobně navštívil a provedl rozhovory s řediteli daných gymnázií. Následovala analýza řešení bezbariérovosti. Z těchto informací jsem stanovil různé možnosti pro vrchlabské gymnázium bez a s architektonickými úpravami.

3.2 Metodika práce

3.2.1 Výběr budov

Budovy byly pečlivě vybrány na základě podobnosti s budovou Krkonošského gymnázia ve Vrchlabí. Nejprve tedy byla provedena důkladná analýza této budovy. Ze zjištěných problémových míst jsem určil kritéria pro výběr gymnázií. Budovy musejí být v současnosti využívány gymnáziem a nacházet se na území Královéhradeckého kraje. Budova dále musí být ze stejného období výstavby, být vícepodlažní, v ideálním případě by měla mít i více křídel. Nejprve jsem budovy vytipoval na základě dostupných snímků budov a veřejných informací na stránkách škol.

3.2.2 Postup sběru dat

Po výběru gymnázií jsem rozeslal vždy danému gymnáziu email s žádostí o poskytnutí informací týkajících se bezbariérovosti školy. V případě, kdy škola nereagovala jsem ji kontaktoval telefonicky. Následně proběhly osobní schůzky s řediteli oslovených gymnázií. Při prohlídce budov mi byla použita řešení vysvětlena. Bylo mi také umožněno pořídit fotografickou dokumentaci. Případně proběhlo praktické předvedení bezbariérových prvků.

3.2.3 Sledované okruhy

Zajímaly mě hlavně konkrétně tři body:

- Jaké úpravy a zařízení byly nebo budou v budově realizovány za účelem zajištění bezbariérového přístupu, popřípadě jak, je zde přístupnosti docíleno. A kým jsou tato řešení využívána.
- Které prostory jsou bezbariérově přístupné a jak je řešen pohyb mezi jednotlivými patry.
- Jak jsou ve škole zajištěny vhodné hygienické a jiné podpůrné prostory pro osoby se sníženou schopností pohybu a orientace.

Tyto body mi vždy poskytly velmi dobrou představu o bezbariérovosti daného objektu.

3.3 Popis současného stavu přístupnosti Krkonošského gymnázia a SOŠ Vrchlabí

Popis budovy a identifikace specifík a problémových míst bezbariérovosti

Gymnázium ve Vrchlabí se nachází v objektu historické dvoupatrové budovy se dvěma věžemi (obr. č. 1, 2). Východní část budovy byla vystavěna roku 1909 a západní část (směrem k pivovaru) je z roku 1913 (obr. č. 3). Bližší informace o stavební historii budovy jsou zpracovány v teoretické části práce.

Křídla budovy se nacházejí v odlišných výškových úrovních, což je ve všech patrech vyřešeno přímým schodištěm. Výška schodiště se mezi jednotlivými patry mírně liší, v suterénu se jedná o 1400 mm a v dalších patrech jde již o 1500 mm.

Šatny, učebna výtvarné výchovy, posilovna s lezeckou stěnou, knihovna a bazén (který je z technických důvodů nyní mimo provoz) jsou umístěny v suterénu školy. Suterén je rozdělen kanceláří školníka na dvě části. V první jsou šatny, knihovna a posilovna, druhá obsahuje výtvarný ateliér a bazén. Přístup do obou prostor je možný pouze po schodech, což znemožňuje bezbariérový vstup do těchto prostor. Schody do části s ateliérem jsou navíc ještě velmi strmé a úzké. Celé schodiště s mezipodestou má tvar písmene „U“ a šířku jen pouhých 1200 mm. K této části vedou také dva vstupy zvenčí, které ale v současnosti bezbariérový přístup také neumožňují.

V ateliéru se nachází ještě dvojce problematické dveře do „kuchyňky a koupelny“ o šířce 700 mm, což znemožňuje přístup osobám na vozíku do těchto dvou malých místností. Všechny ostatní prostory pro studenty v suterénu mají šířku dveří 800 mm a více. Dveře užší než 800 mm vedou pouze do místností, které nejsou určeny studentům ani učitelům.

Do přízemí se osoba s handicapem dostane bez větších problémů. Ve východním křídle byl ze zadní strany budovy (ze dvora) v roce 2020 vybudován bezbariérový vchod se šikmou přístupovou rampou a zvonkem. Za vchodovými dveřmi se nachází schodiště, které je ale vybaveno přímou schodišťovou plošinou umožňující vstup do přízemí (obr. č. 4, 5).

Plošina překoná schodiště o šířce 2055 mm s 15 schody (výška schodu je 152 mm a šířka 300 mm). V tomto křídle a podlaží se nacházejí bariérové chlapecké toalety, kabinet biologie s laboratorii, dvě učebny, bufet a tělocvična. Vstup na plochu tělocvičny je však limitován opět velkým schodem, který představuje nepřekonatelnou překážku pro osoby se sníženou pohyblivostí (výška tohoto schodu je 645 mm). Další vstup do budovy je v šatnách, ani zde není bezbariérový. Dále je zde ještě jeden vchod do budovy a šaten na TV, které jsou opět vybudovány pod úroveň patra, a tudíž k nim vede průchod ven se schodištěm o šířce 1200 a 1000 mm (obr. č. 6).

Jak již bylo zmíněno, mezi západním a východním křídlem je schodiště o šířce 2898 mm s deseti schody (výška schodu 150 mm a šířka schodu je 330 mm). Toto schodiště je v přízemí opatřeno schodišťovou plošinou, která umožňuje všem dostat se do západního křídla budovy právě v tomto podlaží. V tomto patře se nachází pět kabinetů, šest učeben a laboratoř fyziky. S výjimkou jedné učebny se stupňovitým uspořádáním lavic jsou všechny třídy po přeuspořádání nábytku bezbariérové. V tomto křídle se disponuje gymnázium také bezbariérovým WC, ovšem pouze na chlapeckých toaletách. Na dívčích toaletách sice existuje kabinka o rozměrech bezbariérového WC, avšak nemá k tomuto účelu dostatečné vybavení. V této kabině se nachází bidet, bezbariérové nejsou ani dveře se šířkou pouhých 600 mm (obr. č. 7).

Vyšší patra budovy již nejsou bezbariérově přístupná. Osoby s omezenou schopností pohybu by se tam vůbec nedostaly, protože přístup je možný pouze po schodech.

Hlavní schodiště mezi přízemím a prvním patrem je tvaru písmene „U“ se dvěma mezipodestami a nachází se v centrální části budovy, naproti hlavnímu vstupu. Šířka tohoto schodiště se mezi jednotlivými mezipodestami liší (odspodu nahoru jsou rozměry 1990 mm, 1795 mm a 1875 mm). Ve východním křídle budovy se nachází ještě další schodiště, rovněž ve tvaru „U“, s jednou mezipodestou a šířkou 2055 mm. Třetí a poslední schodiště již bylo zmiňováno, je v západním křídle a začíná dole u školního bazénu a pokračuje až nahoru do věže, po celou dobu má šířku 1200 mm. V patře vždy navazuje na chodbu a na opačné straně má dvě mezipodesty, mezi kterými se nachází tři schody. Právě mezi přízemím a prvním patrem je v části mezipodest umístěn jeden kabinet (obr. č. 8). Důležité je dodat, že západní trakt je od východního opět oddělen přímým schodištěm.

V prvním patře se nachází šest tříd, laboratoř chemie, sborovna, ředitelna, kanceláře zástupce ředitele a sekretářky. Důležitou součástí školy je také aula, která slouží pro veřejnost. Dále jsou zde dva kabinety a toalety (jedny chlapecké a dvojí dívčí).

Za velmi problematické se dají označit také prostory ve dvou věžích, kde se v současné době nachází pět učeben, tři kabinety a studentský klub. Přístup do těchto místností je možný pouze po úzkých schodištích tvaru „U“ o šířce 1265 mm (do hodinové věže) a 1200 mm (do druhé věže). Přestože mezi věžemi existuje spojení přes půdu, nejsou běžně průchozí pro žáky ani učitele. Díky komplikovanému přístupu tak spolu se suterénem představují nejkritičtější místo v oblasti bezbariérovosti budovy.

Vize do budoucna

Z vizí a myšlenek Krkonošského gymnázia je zřetelné, že škola se chce v dalších rocích ubírat novým směrem. Mimo jiné chce škola do výuky zapojit i projektové dny, výuku integrovaného předmětu, prvky badatelské výuky, právě k realizaci těchto kroků bude dle studie nutno zřídit nové učebny. Jednu velkou na integrovaný předmět, kde si žáci budou moci nechávat rozdělanou práci. Dále je dle koncepce nutno zvýšit počet malých tříd. Cílem je také vytvořit sdruženou laboratoř, projektovou místnost, ateliér a mnohé další změny. Mnoho těchto úprav by však škola musela realizovat v bezbariérovém přízemním patře, aby se žáci s omezenou schopností pohybu a orientace mohli všech těchto aktivit také účastnit.

Koncept rekonstrukce budovy však se zlepšením bezbariérovosti vůbec nepočítá. Třída se spolužákem s omezenou schopností pohybu a orientace by tedy za stávajícího stavu musela zůstat pouze v přízemním patře a absolvovat veškeré vzdělání zde. Žáci se na některé hodiny dělí a v rámci profilace budou dělit ještě více, avšak část kolektivu s žákem se speciálními potřebami by se musela neustále pohybovat pouze po učebnách v přízemí. Dle mého názoru by se jednalo o značně omezující podmínky. Třída by totiž mnohdy byla ochuzena a neměla možnost se do některých učeben, mnohdy odborných, vůbec podívat. Nemyslím si tedy, že stávající řešení podporuje inkluzi a rovné podmínky pro vzdělání, vize z mého pohledu dokonce není v souladu se stávajícím stavem bezbariérovosti na této škole.

Bezbariérovost by měla být vyřešena i pro osoby pokročilého věku, těhotné ženy a pro osoby doprovázející dítě v kočárku nebo dítě do 3 let, potřeba je myslet i na studenty s dočasnými zraněními, ale i uživatele s jinými problémy. Všem těmto skupinám komplikují bariéry běžné fungování.

Bezbariérové řešení tedy zvyšuje komfort a bezpečnost, podporuje inkluzi a mnohé další aspekty, mělo by se tedy jednat spíše o otázku praktičnosti než jen plnění legislativy.

3.4 Výsledky zkoumání přístupnosti vybraných gymnázií

3.4.1 Gymnázium a Střední odborná škola pedagogická, Nová Paka

Kumburská 740, 509 01 Nová Paka

Dnešní budova tohoto gymnázia vznikala mezi lety 1913 a 1918. Výuka zde byla zahájena dva roky po zahájení stavby. Budova školy klade důraz na moderní výuku. Významnou změnou byla přístavba v zadní části budovy z roku 1960. Za působení posledního pana ředitele proběhla řada rekonstrukcí a drobných úprav objektu. Historie školy se celkově dost podobá historii gymnázia ve Vrchlabí (obr. č. 9).

Školou mě provedl pan ředitel Mgr. Pavel Matějovský, za což mu děkuji. Bezbariérovost mezi jednotlivými patry je řešena pomocí prosklené zdvižné plošiny od firmy VECOM, která je umístěna v exteriéru budovy. Plošina je vedena po přední straně objektu balkony, čímž zajišťuje přístup do všech pater. Obsluha je možná pouze ve dvou lidech. Plošina má manuální dveře a k jejímu použití je nutný klíč, který je vydáván jednotlivým žákům, kteří plošinu potřebují využít. Na této škole již úspěšně odmaturovala studentka s handicapem.

Za velmi významný detail považuji to, že je možné se dostat autem až přímo k plošině (obr. č. 10, 11). Bezbariérové WC (obr. č. 12) se nachází v prvním patře v oddělení pro zaměstnankyně školy a je běžně využíváno. V případě nutnosti by však mohlo být vyhrazeno pro žáka s omezenou schopností pohybu. Po jednotlivých patrech se žák může pohybovat bez větších potíží díky širokým chodbám a dostane se i do většiny tříd.

V současné době probíhá přístavba sportovní haly, která bude bezbariérově propojena se školní budovou.

3.4.2 Lepařovo gymnázium Jičín

Jiráskova 30, 506 01 Jičín

Toto gymnázium vzniklo v Jičíně již roku 1624, a v loňském roce tak oslavilo 400 let své existence. Nová, klasicizující dvoupatrová budova s půdorysem písmene L byla postavena v letech 1882 až 1883. Stavba trvala pouhých 19 měsíců. Gymnázium má i svou botanickou zahradu. Od roku 2007 zde probíhala půdní vestavba, přístavba požárního schodiště a výtahu. Celkově se jedná o velmi významné gymnázium, jehož budova je památkově chráněna (obr. č. 13).

Kolem roku 2007 se škola potýkala s kapacitními problémy, a proto bylo rozhodnuto o využití půdního prostoru vestavbou nových učeben. V rámci těchto úprav došlo také k přístavbě ve vnitřním dvoře gymnázia, kde vznikl bezbariérový výtah od společnosti EL-VY spol. s r.o. (obr. č. 14, 15), okolo kterého je umístěno požární schodiště. Celá tato přístavba je navržena tak, aby co nejméně narušila historický ráz památkově chráněné budovy.

Výtah mohou používat jen osoby s přístupem, který prokazují pomocí čipu. Až do dvora k přístavbě lze pohodlně přijet autem, přičemž před vstupem do objektu je nutné zazvonit, aby někdo přišel otevřít. V přízemí přístavby se dále nacházejí speciální skříňky určené pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace (obr. č. 16, 17). Nově bylo v budově vybudováno také bezbariérové WC, které je od ostatních zcela odděleno.

Škola má zkušenosti s výukou studentů se zrakovým postižením a také s handicapovanými rodiči.

Moc děkuji za provedení budovou gymnázia.

3.4.3 Gymnázium Broumov

Hradební 218, 550 01 Broumov

Budova gymnázia v Broumově vznikla v roce 1909 jako objekt německé chlapecké školy. Gymnázium se do ní přestěhovalo až v roce 1945. V současné době budovu sdílí Gymnázium Broumov a Základní škola Hradební, která využívá pouze malou část prostoru budovy. Nachází se v těsné blízkosti kostela sv. Petra a sv. Pavla. Škola prošla v posledních letech řadou rekonstrukcí (obr. č. 18).

Dozvěděl jsem se, že kolem roku 2015 byl ve vnitřním dvoře postaven venkovní prosklený výtah společnosti RP výtahy s.r.o. (obr. č. 19). Žák se k němu dostane vedlejším vchodem, kde si v šatnách odloží věci a pomocí svého čipu projde automatickými dveřmi do školy. Následně si opět za pomoci čipu přivolá výtah, který má také automatické dveře (obr. č. 20, 21).

Toto řešení je unikátní tím, že používá pouze jednodveřový výtah. Původní plán byl vést výtah vnitřkem budovy, přes hlavní schodiště, což by ale výrazně a trvale změnilo její interiér. Gymnázium v Broumově má dokonce více oddělených bezbariérových toalet.

Na této škole studoval a úspěšně odmaturoval žák na invalidním vozíku, který měl asistenta a asistenčního psa. Gymnázium Broumov má většinu učeben přizpůsobených pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace (obr. č. 22).

Chtěl bych opět moc poděkovat za čas, který mi byl věnován, a za provedení budovou.

3.4.4 Jiráskovo gymnázium Náchod

Řezníčkova 451, 547 01 Náchod

Budova Jiráskova gymnázia v Náchodě byla slavnostně otevřena v roce 1901. Ve své době šlo o největší stavbu ve městě. Trojkřídlá budova za své existence musela projít řadou modernizací, aby stále splňovala aktuální požadavky na vzdělávání. I přes časté výrazné změny si budova zachovala svůj historický ráz (obr. č. 23).

Na náhodském gymnáziu se o bezbariérovosti uvažuje již dlouho a vedení podniká důležité kroky k tomu, aby zde co nejdříve mohla probíhat i výuka žáků se sníženou schopností pohybu a orientace. Za stávajících podmínek to zatím není možné.

Škola již dnes disponuje architektonickou studií zaměřenou na vzdělávání 21. století. Pro tento projekt již existuje dokumentace a patřičná povolení. V rámci předchozích rekonstrukcí proběhlo vybudování bezbariérové toalety (obr. č. 24). Hotový je také bezbariérový vchod ze dvora, který však bude při rekonstrukci ještě upraven. Tento vchod má sloužit nejen jako vedlejší vstup, ale zároveň jako přístup do plánované galerie pro veřejnost, aby návštěvníci nemuseli procházet celou školou (obr. č. 25). V tomto prostoru se zároveň počítá s dalším bezbariérovým WC, které zde bude vybudováno ze stejného důvodu.

Problematickou částí budovy zůstává vstup do administrativní části. Ani po realizaci projektu sem nebudou mít osoby se sníženou schopností pohybu a orientace plně bezbariérový přístup. Proto však bude zřízena u vstupu do budovy „recepce“, která by většině potřeb těchto osob dokázala vyhovět a případně zavolat někoho z vedení školy.

Jedním z hlavních bodů plánu je vybudování bezbariérového přístupu za pomoci výtahu. Plánovaný výtah bude sahat až do prostoru půdy, aby se předešlo případným komplikacím v budoucnu, pokud by byla půda proměněna na učebny, podobně jako na jiných gymnáziích (obr. č. 26, 27).

Chtěl bych moc poděkovat za čas a ochotu pana ředitele Pavla Škody.

3.4.5 Gymnázium Trutnov

Jiráskovo nám. 325, 541 01 Trutnov

Dnešní budova trutnovského gymnázia vznikla v letech 1925 až 1927 a byla postavena ve stylu art deco. Gymnázium prošlo za svou existenci již několika rekonstrukcemi. Za nejvýznamnější lze označit tu z roku 1992, kdy byla k areálu přistavěna sportovní hala. Důležité byly i rekonstrukce po roce 2000, kdy došlo například k modernizaci sportovní haly. Budova gymnázia je památkově chráněna.

Pan ředitel Mgr. Petr Skokan mi sdělil, že v současné době není trutnovské gymnázium plně bezbariérové. O zajištění bezbariérovosti škola usiluje, avšak kvůli nedostatku investičních prostředků od zřizovatele zatím nebylo možné realizovat plánovaný venkovní výtah.

Ve škole již byla zřízena bezbariérová WC a příjezd do suterénu stavby. Další bezbariérovou částí tohoto gymnázia je sportovní hala.

Trutnovské gymnázium má zkušenosti se studenty se sníženou schopností pohybu. Bylo mi sděleno, že jedna studentka se pohybovala po školní budově bez větších potíží s pomocí osobního asistenta a spolužáků. Vedení jí uzpůsobilo rozvrh tak, aby měla výuku pouze v prvním patře. Podle pana ředitele se stejný postup uplatňuje i u studentů pouze s krátkodobě omezenou pohyblivostí.

Tato studentka úspěšně po 4 letech studia odmaturovala. Gymnázium má také zkušenost se zajištěním podmínek pro studenty s omezenou schopností pohybu a orientace při opravných maturitních zkouškách.

3.4.6 Gymnázium Dvůr Králové nad Labem

náměstí Odboje 304, 544 01 Dvůr Králové nad Labem

Budova gymnázia ve Dvoře Králové nad Labem byla postavena v novorenesančním stylu v roce 1895. Jedná se o dvoupatrovou budovu s velmi osobitým vzhledem, která patří mezi jedny z nejdůležitějších staveb ve městě. I proto je budova historickou kulturní památkou. V posledních letech probíhají postupné rekonstrukce a snahy o modernizaci.

Paní ředitelka Mgr. Martina Kubíková mi poskytla informaci, že gymnázium není v současné době bezbariérové. Dále mi bylo sděleno, že vedení školy však dlouhodobě usiluje o změnu. Řešení je komplikováno překážkami ohledně vlastnictví budovy a dále rozdílnými vyjádřeními památkářů a hasičů.

Škola pravidelně organizuje okresní kola soutěží, v těchto případech jsou akce situovány do přízemí budovy. Žákům se speciálními potřebami je umožněn vjezd autem na školní zahradu, odkud se přes „po domácku vyrobenou“ plošinu žák dostane do přízemí, kde je i bezbariérová toaleta.

3.4.7 Gymnázia, která se mi nepodařilo zkontaktovat

Do výběru gymnázií patřilo také Gymnázium Františka Martina Pelcla v Rychnově nad Kněžnou a Gymnázium Jaroslava Žáka v Jaroměři. Bohužel se mi je nepodařilo zkontaktovat. Domnívám se, že jejich pohled na bezbariérovost by této práci přinesl další cenné informace.

3.5 Porovnávání jednotlivých řešení přístupnosti na vybraných gymnáziích

Gymnázium a Střední odborná škola pedagogická v Nové Pace má ve svém školním objektu popsanou zdvižnou plošinu, viz. předchozí kapitola. Chtěl bych především vyzdvihnout její estetickou a funkční stránku. Plošina totiž vůbec nenarušuje vzhled budovy a zároveň podporuje její možnosti a výhody. Plošina je v průčelí levé části budovy a je vedena v rohových částech balkonů. Na první pohled je velmi nenápadnou součástí stavby. Umožňuje velmi efektivní přístup pro studenty s omezenou schopností pohybu a orientace, protože zajišťuje bezproblémový přístup do všech pater školy. Plošina je ovládána pomocí klíčku, což sebou nese určité nevýhody ve srovnání s čípkovým řešením, stejně jako manuálně otvíratelné dveře. Plošina je samozřejmě vybavena i tlačítky s Braillovým písmem a světelným označením. Výhodou jsou i široké chodby. Na této škole se dá také vyzdvihnout velmi přehledně

zpracovaný orientační systém, který usnadňuje orientaci žákům i s jinými typy postižení. V praxi může bezbariérová toaleta představovat problém, zejména kvůli omezené ploše a chybějícímu sklopnému madlu. Vozíčkář se nemůže pravým kolem dostatečně přiblížit k toaletě kvůli přizděnému držáku v tomto prostoru.

Na Lepařově gymnáziu v Jičíně je bezbariérovost řešena přístavbou výtahu a schodiště v části dvoru školy. Tato přístavba z mého pohledu plně nekoresponduje s jinak opravdu velmi pěknou historickou budovou, i když chápu potřebu modernizace. Ocenit bych zde chtěl především napojení na nově zrekonstruovanou půdní část stavby, aby i zde mohla probíhat výuka žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Za opravdu dobré považuji nejen čipový systém pro použití výtahu, který nabízí opravdu rychlé povolení či zamítnutí přístupu žákům, a to v neomezeném počtu, na rozdíl od řešení s klíčem. Výtah je stejně jako plošina v Nové Pace dvouvstupový. Dveře do výtahu jsou zde však automatické, což je velká výhoda z hlediska pohodlí a bezpečnosti. Jako správné také považuji umístění speciálních skříněk vedle výtahu, aby osoby s omezenou hybností nemusely absolvovat cestu do šaten, ty ale mohou představovat problém, protože většina z nich je mimo dosah žáka na vozíku a jejich otevírání by při zhoršené haptice mohlo být velmi obtížné. Je škoda také použití manuálního otevírání vchodových dveří do této místnosti za pomoci zvonkem přivolané osoby. Pravděpodobně kvůli bezpečnosti a lepší kontrole nad tím, kdo do budovy vstupuje. Bezbariérové WC je zde dobře vybavené, avšak v době mé návštěvy sloužilo jako sklad sportovního vybavení, což omezuje jeho dostupnost. Na druhou stranu zde aktuálně žádný žák na vozíku není a v případě potřeby by toaleta byla vyklizena.

Gymnázium Broumov disponuje venkovním proskleným výtahem umístěným velmi vhodně ve vnitřní části budovy. Opět si troufám říct, že se jedná o velmi dobře esteticky i funkčně zvládnuté řešení, protože výtah nenarušuje ráz budovy. Do budovy se žák se sníženou pohyblivostí a orientací dostane bočním vchodem s manuálními dveřmi. Následně si v prostoru šaten může odložit věci a přes automatické dveře otevíratelné na čip se dostane do hlavní části školy. Opět pomocí čipu se výtahem dostane do všech pater. Velká výhoda tohoto řešení je nutnost pouze jednodveřového výtahu, což zajišťuje jednodušší a rychlejší přístup. Jistá nevýhoda tohoto výtahu by se mohla objevit v případě potřeby úpravy těchto prostor na učebny, protože prodloužení výtahu až sem by bylo nyní velmi náročné. I přesto je řešení v Broumově výborné jak z hlediska designu, tak i funkčnosti. Řešení bezbariérového WC, které jsem měl možnost vidět, je zde zcela nevyhovující. Nedostatky jsou patrné ve všech ohledech, od nesprávného uspořádání prostoru až po nevhodně zvolené vybavení, což zásadně velmi omezuje jeho funkčnost a využitelnost.

Na vrchlabském gymnáziu je přístupnost řešena zcela jinak. A to zpřístupněním pouze přízemního patra za pomoci dvou šikmých plošin. Nejprve se však žák musí dostat vedlejším vchodem ze dvora do budovy pomocí bezbariérové rampy, kde mu po zazvonění přijde někdo pomoci. Chodby jsou na této škole dostatečně široké, problém by mohlo dělat pouze místo mezi tělocvičnou a bufetem, kde sice vozíčkář projede, nikoliv však pokud by šli v protisměru jiné osoby. Bezbariérová toaleta je zde v dobrém stavu, avšak slouží jako sklad. Žákům se specifickými potřebami by byl tedy umožněn vstup pouze do přízemí, kde pro ně stejně

nejdou uzpůsobeny všechny třídy. Myslím si, že tento způsob řešení je v aktuální době a ve srovnání s ostatními gymnázii nevyhovující, protože omezuje pohyb a možnost plnohodnotné účasti na výuce, čímž degraduje jakoukoli snahu o inkluzi. I přesto je třeba ocenit, že v historické budově bylo investováno do moderního bezbariérového přístupu, což je vždy složitý a finančně náročný proces.

Plán, který má gymnázium v Náchodě, považuji za velmi dobrý. Bude mít dvouvstupový výtah, na čipový systém zavedený až na půdu, a i do suterénu. Líbí se mi i myšlenka zřídit u vstupu do budovy „recepce“, díky které nebudou muset žáci ani rodiče do administrativní části budovy. Dále vlastní zvláštní bezbariérový vstup do plánované galerie, tak, aby návštěvníci se specifickými potřebami nemuseli procházet celou školou. Toto řešení podporuje samostatnost a integraci studentů s omezenou pohyblivostí. I když se jedná o složitý projekt, který si vyžaduje nemalé investice, snaha o vytvoření přístupného prostředí pro všechny návštěvníky a studenty je chvályhodná a záslužná. Bezbariérová toaleta zde, stejně jako v jiných gymnáziích, plně nesplňuje požadavky. Pro reálné využívání je problémem hlavně vyžděná splachovací nádržka, která brání studentovi na vozíku, aby se levým kolem dostal přímo k toaletě. Další překážkou je sušák na ruce a háček umístěný na stěně, které mu rovněž brání v přístupu.

Co se týče obecně bezbariérových toalet, tak se jednalo ve všech mi ukázaných kabinách o bezbariérové WC se vstupem pouze z jedné strany. Během zkoumání jsem však narazil hned na několik problémů. Tyto toalety bývají poměrně často využívány pro jiné účely. Ukázalo se také, že mívají špatně řešeno prostorové uspořádání a umístění vybavení, což ztěžuje jejich plné využití. I přes to jsem ocenil snahu zřízení bezbariérového WC i v budovách bez vyřešené přístupnosti. Myslím si, že se jedná o důležitý krok a že je opravdu dobré na bezbariérovost myslet i při drobných rekonstrukcích, ať už se jedná o školní nebo veřejné budovy. Co však považuji za nevhodné, je umístování bezbariérového WC například jen do oddělení pro chlapce nebo naopak dívky, toto řešení mi nepřijde jako správná cesta. Buď by mělo být bezbariérové WC umístěno separátně, nebo pro obě pohlaví. Také umístění v oddělení pro zaměstnance s možností poskytnout tuto toaletu i žákům, kteří jí nezbytně potřebují, je možnost poskytující určitý komfort. Co mě velice zarazilo, bylo zjištění, že byla toaleta pro handicapované osoby použita jako sklad úklidových prostředků a papírových ručníků, zřejmě pro její prostornost. Jedná se o toaletu, a měla by být přístupná všem lidem a sloužit svému účelu, nevidím důvod, proč by tomu tak být nemělo.

Ve všech popisovaných budovách je nějakým způsobem bezbariérovost řešena. Zřejmě nejenom s ohledem na specifičnost budov, ale i na finanční náročnost je na každém z navštívených gymnázií řešen problém bezbariérovosti jinak. Každé řešení je krok k plné inkluzi studentů s omezenými možnostmi, a to já osobně velice oceňuji.

3.6 Možná řešení

3.6.1 Řešení s architektonickými úpravami

Řešení

- bezbariérové vstupy (rampy, automatické dveře)
- výtahy a zdvižné plošiny
- široké chodby a dveře
- bezbariérové toalety
- speciální parkovací místa
- upravené školní jídelny a sportoviště

Výhody

- dlouhodobost, zrealizovaná úprava totiž usnadní vzdělání i dalším generacím
- handicapovaní žáci mohou dosáhnout výrazně vyšší samostatnosti (žák by mnohdy nemusel mít ani asistenta)
- nezanedbatelným faktorem je i celkové zvýšení hodnoty budovy
- nejdůležitější výhodou je však univerzální použitelnost těchto řešení a jejich vyšší efektivita
- jednoznačně bezpečnost
- mohou je využívat opravdu všichni

Nevýhody

- finanční náročnost
- mohou negativně narušit vzhled a působení budovy
- řešení limitována stavebními omezeními, speciálně pak u historických budov
- řešení s velkou časovou náročností na přípravu i realizaci

3.6.2 Řešení bez architektonických úprav

Řešení

- školní asistenti
- asistenční pes
- hmatové prvky a mapy
- přizpůsobení rozvrhu dle individuálních možností
- speciální vybavení
- schodolez

Výhody

- Rychlé a levnější zavedení, jelikož se nemusí čekat na stavební práce a řešení lze aplikovat téměř okamžitě
- Flexibilita řešení (lze je přizpůsobovat konkrétním studentům)
- Nižší počet stavebních zásahů je určitě dalším pozitivním krokem

Nevýhody

- Řešení většinou neposkytují úplnou samostatnost
- Veškerá výuka je situována do prostorů, kam student s handicapem může, což vede k omezení celého kolektivu
- Pro většinu osob nejsou na rozdíl od architektonických použitelná v plné míře

Konkrétní návrhy mých řešení pro gymnázium ve Vrchlabí jsem vložil do Přílohy 2. Tato řešení přímo vycházejí z výše uvedených návrhů.

4 ZÁVĚR

Jako cíl práce jsem si stanovil návrh možných řešení bezbariérovosti pro Krkonošské gymnázium a SOŠ ve Vrchlabí. Zpočátku jsem se zabýval inkluzí a bezbariérovostí jako takovou, včetně historie i současného stavu legislativy. Následně jsem se již zaměřil na historické souvislosti budovy, abych lépe pochopil její vzhled a dispozice. Toho jsem plně dosáhl až po návštěvě archivu v Trutnově, kde mi byly poskytnuty klíčové dokumenty pro tuto část práce. Dalším důležitým krokem bylo analyzovat aktuální situaci bezbariérovosti na gymnáziu ve Vrchlabí a zohlednit i budoucí potřeby školy. O vizích školy jsem se dozvěděl ze strategických dokumentů a po následné konzultaci s panem ředitelem.

Po těchto zjištěních jsem došel k závěru, že je potřeba situaci bezbariérovosti na našem gymnáziu do budoucna radikálně změnit, protože vůbec nekoresponduje s budoucími plány školy. Tuto domněnku jsem měl již před napsáním práce, byla největším impulzem právě k výběru tohoto tématu. Postupem času se během mého zkoumání tato domněnka potvrdila. Dosáhnout vyšší bezbariérovosti by umožnilo handicapovaným studentům kvalitnější výuku a zároveň mnoho benefitů, které naše gymnázium opravdu má. Myslím si, že poskytování rovných podmínek pro všechny má opravdu smysl.

O to více mě překvapilo, že se možnými změnami bezbariérovosti na škole do doby mého zájmu nikdo nezabýval. Dokonce ani v koncepci úprav budovy na krátkodobé a střednědobé období se nevyskytuje. I přes to, že jsme se studentkou na invalidním vozíku zkušenost měli, a dokonce při oslavách výročí školy nás vozíčkář navštívil. Při těchto příležitostech se bezbariérové limity naší budovy ukázaly.

Jako cestu k řešení tohoto problému jsem zvolil metodu zkoumání bezbariérovosti na podobných gymnáziích. Předpokládal jsem, že bezbariérovost je na těchto školách již vyřešena, což se ve většině případů potvrdilo. Ukázalo se i to, že vybrané budovy řeší velmi obdobné problémy. Nevěděl jsem, zda získané informace budou použitelné i v budově našeho gymnázia, nebo jestli budou tak výrazně specifické, že nebude možno řešení mezi budovami využít.

Moje hypotéza o nedostatečném vyřešení bezbariérovosti se potvrdila. A díky tomu, že jsem mohl analyzovat, porovnat řešení v jiných budovách gymnázií jsem mohl i nastínit varianty řešení. Jednalo se zatím pouze o výzkum, který však určitě předložím vedení školy. Jsem přesvědčen, že bezbariérovost by měla být součástí budov veřejné vybavenosti a školních budov především.

Krkonošské gymnázium by tak mohlo nabídnout studium všem studentům, bez omezení.

5 POUŽITÁ LITERATURA

HANOUSEK, Bedřich, Eliška RYNDOVÁ, Petr BRŮNA. Studie na rekonstrukci a modernizaci Krkonošské Gymnázia a SOŠ ve Vrchlabí, 2024.

KOZÁK ATELIER s.r.o. Krkonošské gymnázium a SOŠ, 2024, 01 – Pasport – vizualizace, www.atelierkozak.cz

LOUDA, Jiří. Almanach 60 – Almanach absolventského sjezdu gymnázia ve Vrchlabí, vydáný k 50. výročí založení českého gymnázia, 1995.

LOUDA, Jiří, Alois ADAM, Wolfgang FINK, Šárka DRBOHLAVOVÁ, Lucie DEJMKOVÁ, Kateřina TOMKOVÁ, Lucie VALÁŠKOVÁ, Pavel ZAHRADNÍK. Almanach vydáný ke 100. výročí založení gymnázia ve Vrchlabí. Vrchlabí: Vlastivědný kroužek Krkonoš a Podkrkonoší v Trutnově, 2009.

Stavební zákon č. 283/2021 Sb.

Školský zákon 561/2005 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání v aktuálním znění

ZDAŘILOVÁ, Renata, František LAUB. Bezbariérové užívání staveb – od historie k současnosti. In: Bez bariér [online]. 2013 [cit. 2013-02-05]. Dostupné z: <http://bariery.xf.cz/IMAGE/clanek.pdf>

VADUROVÁ, Helena. Historický vývoj a současné pojetí inkluzivního vzdělávání, Brno: Masarykova univerzita: Bakalářská práce, 2008.

Vyhláše č. 146/2024 Sb., o požadavcích na výstavbu

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a mimořádně nadaných

Výroční zpráva o činnosti 2023–2024, Krkonošské gymnázium a Střední odborná škola

ZPRÁVY A INFORMACE ČKAIT, Nová norma o přístupnosti a bezbariérovém užívání, 2024, [online]. Dostupné z: <https://zpravy.ckait.cz/vydani/2024-05/nova-norma-o-pristupnosti-a-bezbarierovem-uzivani/>

PROFESIS ČKAIT, Renata Zdařilová, Bezbariérové užívání pro městské inženýry (TP 1.5), 2007, aktualizace 2024, [online]. Dostupné z: <https://profesis.ckait.cz/dokumenty-ckait/tp-1-5/>

PŘÍLOHA 1

STÁVAJÍCÍ PŘÍKLADY NAVŠTÍVENÝCH BUDOV

Obrázek č. 1, 2 – Gymnázium Vrchlabí

Obrázek č. 3 – Plán dostavby budovy z roku 1912

Obrázek č. 4 – Gymnázium Vrchlabí – vedlejší vchod

Obrázek č. 5 – Gymnázium Vrchlabí – plošina u hlavního vchodu

Obrázek č. 6 – Gymnázium Vrchlabí – 3D vizualizace přízemí

Obrázek č. 7 – Gymnázium Vrchlabí – bezbariérové toalety

Obrázek č. 8 – Gymnázium Vrchlabí – schodiště do věže

Obrázek č. 9 – Gymnázium Nová Paka – budova

Obrázek č. 10, 11 – Gymnázium Nová Paka – plošina

Obrázek č. 12 – Gymnázium Nová Paka – bezbariérové toalety

Obrázek č. 13 – Gymnázium Jičín – budova

Obrázek č. 14, 15 – Gymnázium Jičín – přístavba s výtahem

Obrázek č. 16, 17 – Gymnázium Jičín – skříňky a průchod k nim

Obrázek č. 18 – Gymnázium Broumov – budova

Obrázek č. 19 – Gymnázium Broumov - výtah

Obrázek č. 20, 21 – Gymnázium Broumov – automatické dveře, vstup do výtahu

Obrázek č. 22 – Gymnázium Broumov – bezbariérové toalety

Obrázek č. 23 – Gymnázium Náchod – budova

Obrázek č. 24 – Gymnázium Náchod – bezbariérové toalety

Obrázek č. 25 – Gymnázium Náchod – bezbariérový vchod

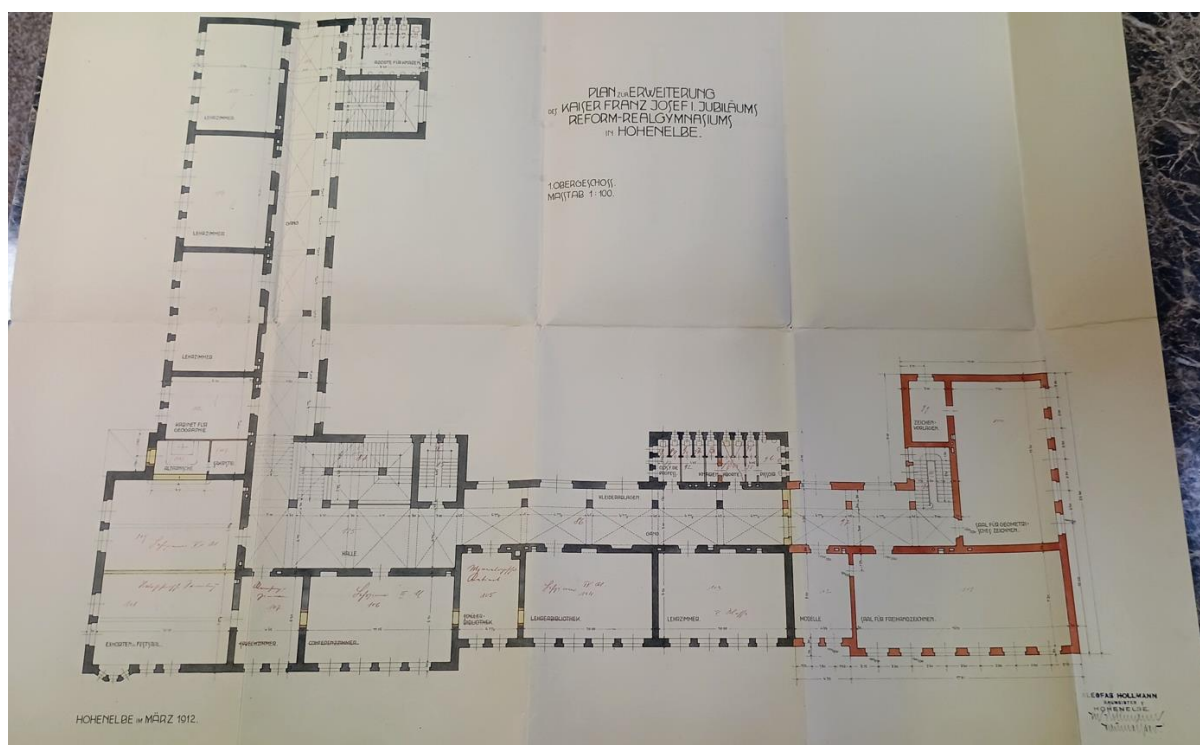
Obrázek č. 26, 27 – Gymnázium Náchod – vizualizace a prostor umístění výtahu

Obrázek č. 1 – Gymnázium Vrchlabí – celkový východní pohled na fasádu

Obrázek č. 2 – Gymnázium Vrchlabí
pohled na průčelí hlavního vstupu

Obrázek č. 3 – Plán k dostavbě západní části budovy z roku 1912 – první patro

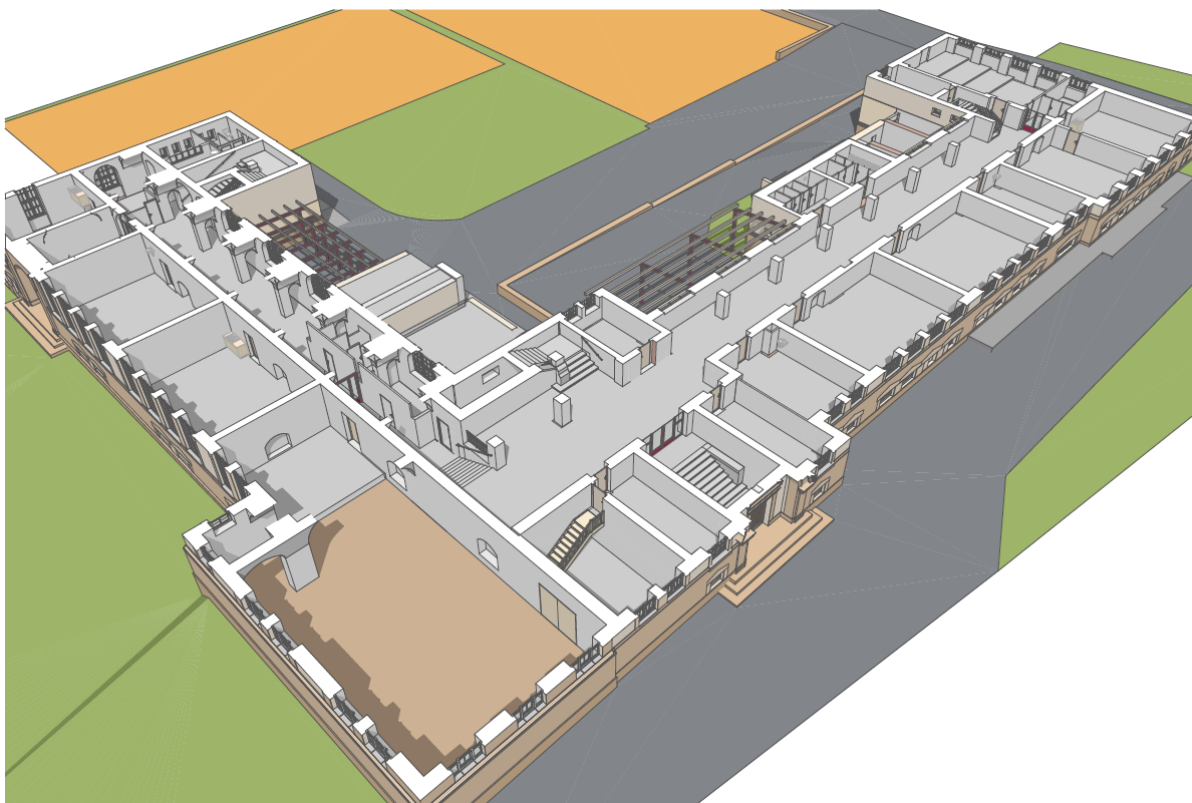
Obrázek č. 4 – Gymnázium Vrchlabí – pohled na vedlejší vchod

Obrázek č. 5 – Gymnázium Vrchlabí – plošina u hlavního vchodu

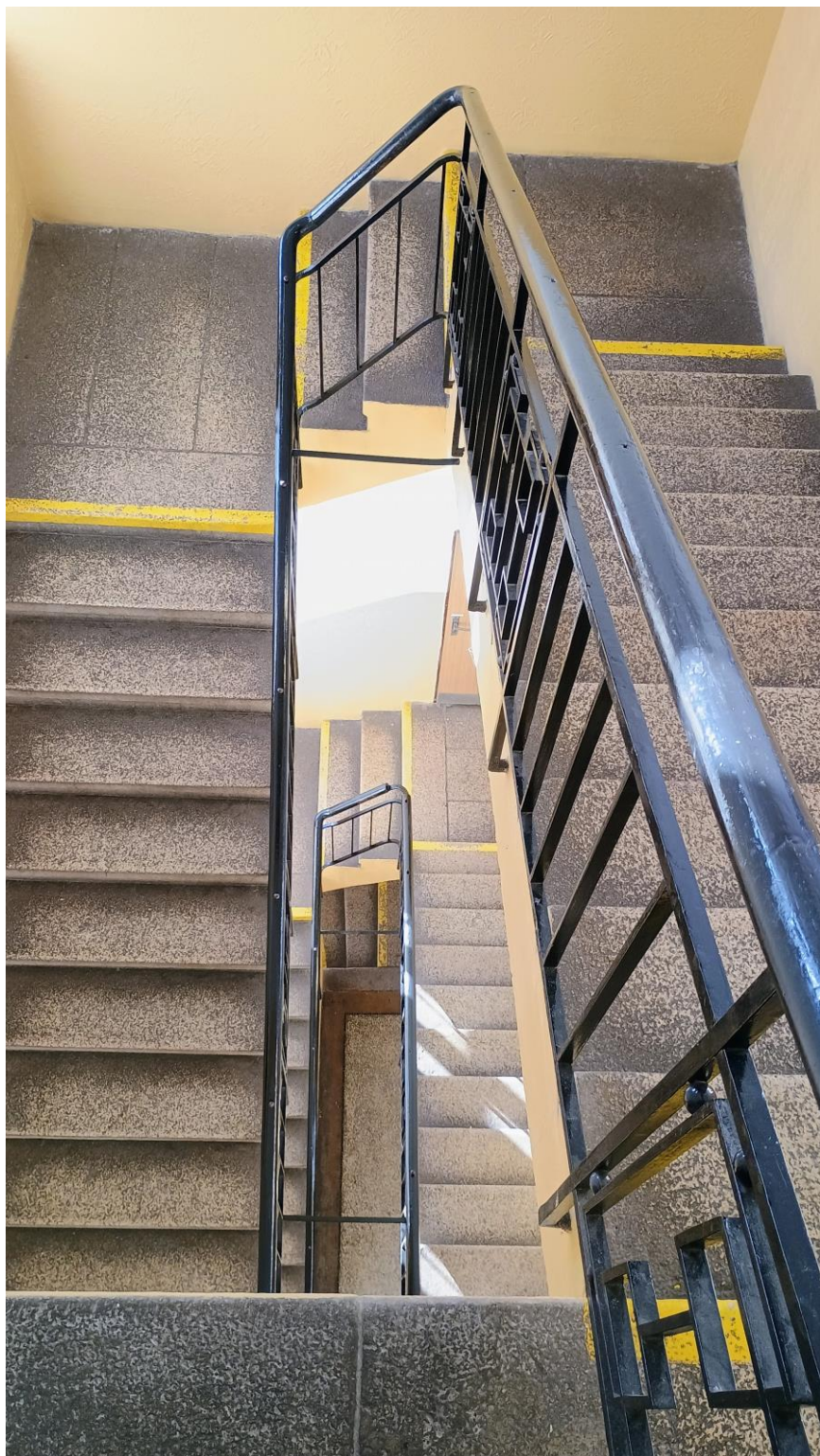
Obrázek č. 6 – Gymnázium Vrchlabí – 3D vizualizace řezu přízemím

Obrázek č. 7 – Gymnázium Vrchlabí – bezbariérová toaleta využíváná jako sklad

Obrázek č. 8 – Gymnázium Vrchlabí schodiště do západní věže
– stísněný prostor a velký výškový rozdíl do dvou učeben cizích jazyků a dějepisu

Obrázek č. 9 – Gymnázium Nová Paka – pohled na jižní fasádu budovy

Obrázek č. 10 – Gymnázium Nová Paka – pohled na plošinu zdálky

Obrázek č. 11 – Gymnázium Nová Paka – pohled na plošinu zblízka

Obrázek č. 12 – Gymnázium Nová Paka – bezbariérová toaleta má nedostačující prostorové rozměry a chybějící sklopné madlo

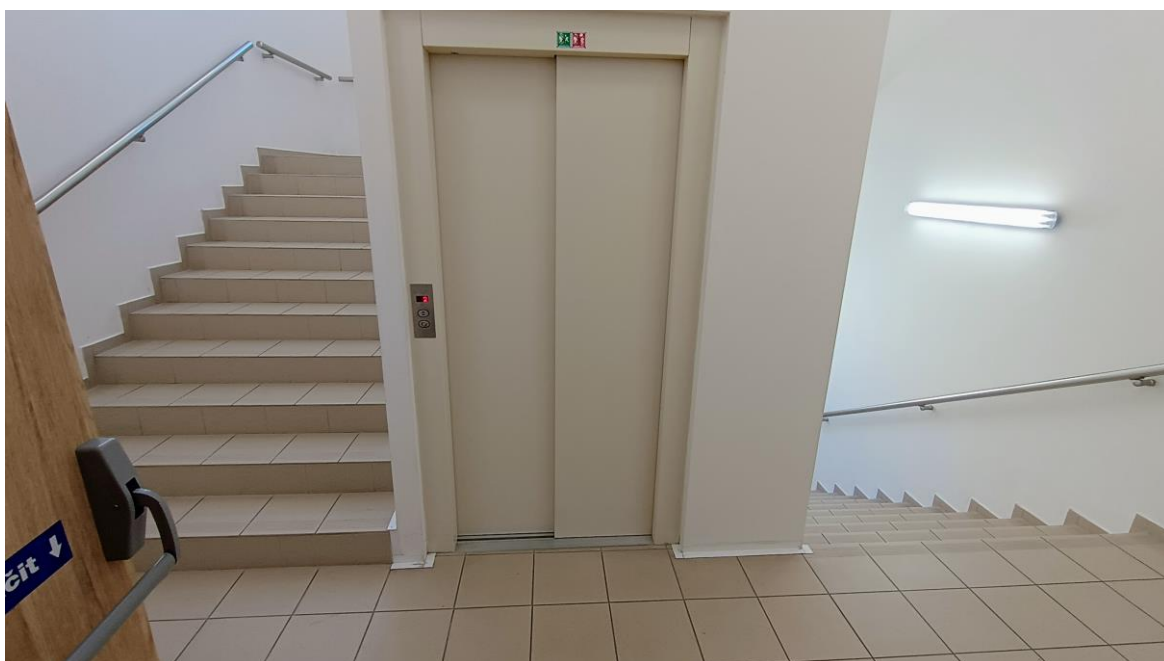
Obrázek č. 13 – Gymnázium Jičín – celkový pohled na jižní fasádu a hlavní vstup

Obrázek č. 14 – Gymnázium Jičín – pohled na přístavbu s výtahem ze dvora

Obrázek č. 14 – Gymnázium Jičín – pohled na přístavbu výtahu a schodiště zevnitř budovy

Obrázek č. 16 – Gymnázium Jičín
pohled na „bezbariérové“ skříňky

Obrázek č. 17 – Gymnázium Jičín
pohled na vchod k výtahu a skříňkám

Obrázek č. 18 – Gymnázium Broumov – celkový pohled na hlavní vchod a severní fasádu

Obrázek č. 19 – Gymnázium Broumov – pohled na výtah ze dvora budovy

Obrázek č. 20 – Gymnázium Broumov
pohled na automatické dveře k výtahu

Obrázek č. 21 – Gymnázium Broumov
pohled na výtah z chodby v suterénu

Obrázek č. 22 – Gymnázium Broumov
– bezbariérové toalety s nevhodnými rozměry, špatným uspořádáním i vybavením

Obrázek č. 23 – Gymnázium Náchod – celkový pohled na východní nároží

Obrázek č. 24 – Gymnázium Náchod – bezbariérové toalety s nevhodným uspořádáním vybavení, které především díky zděnému systému splachování neumožňuje správný přístup k toaletě

Obrázek č. 25 – Gymnázium Náchod – bezbariérový vchod

Obrázek č. 26 – Gymnázium Náchod – vizualizace plánovaného výtahu

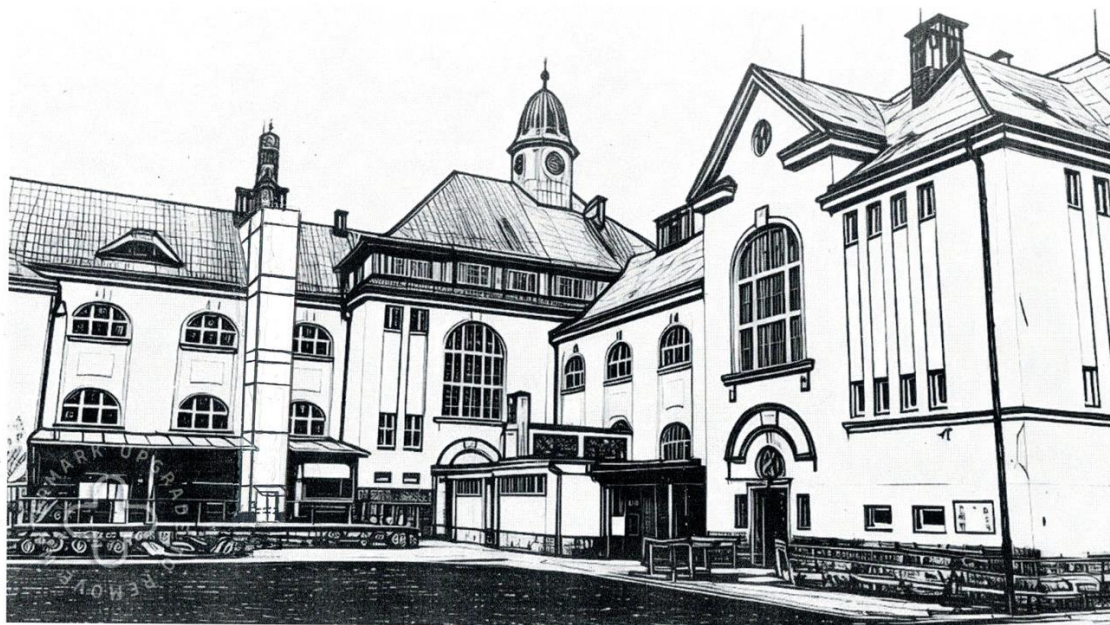
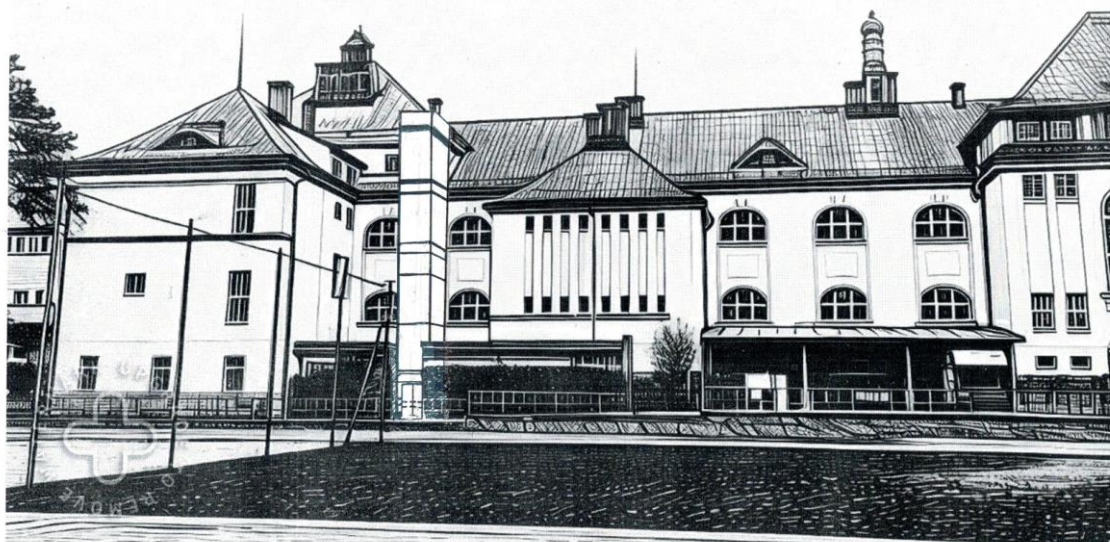

Obrázek č. 27 – Gymnázium Náchod
– pohled na prostor umístění plánovaného
výťahu

PŘÍLOHA 2

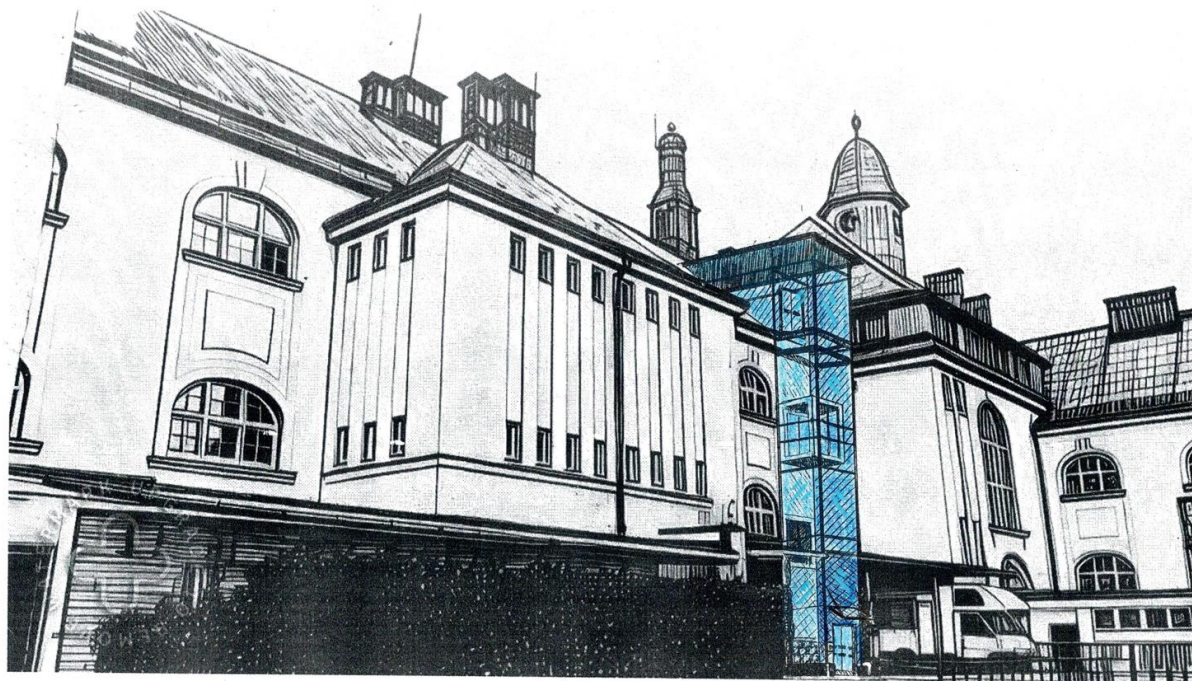
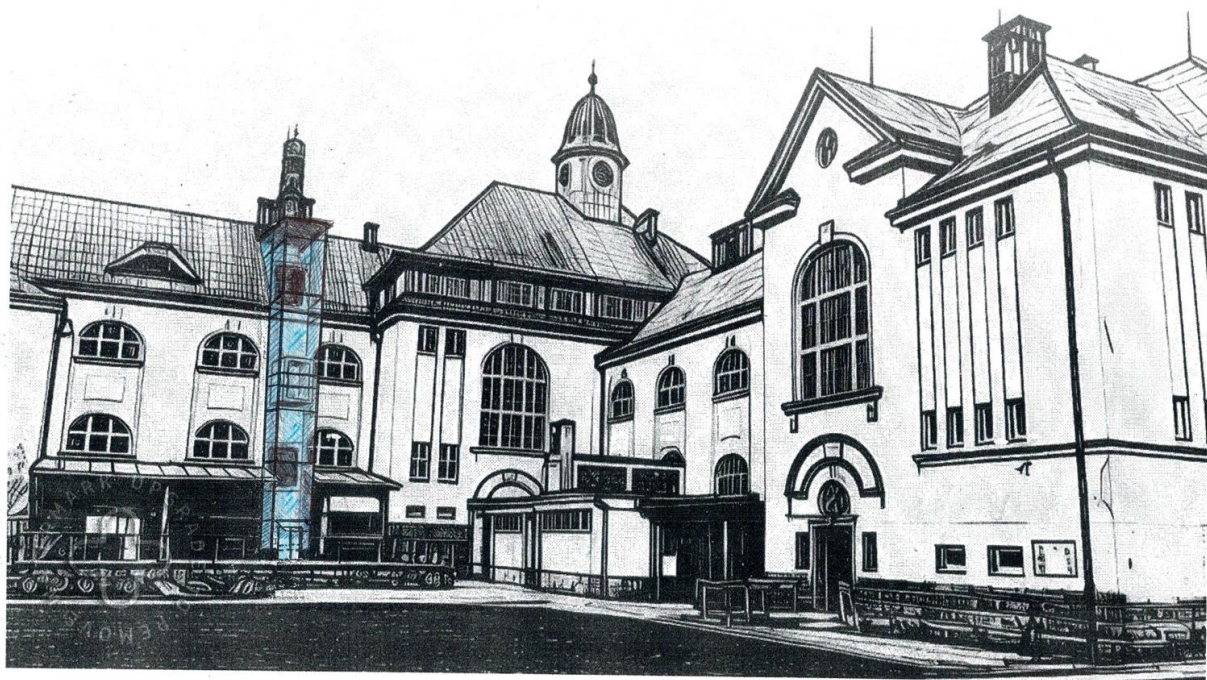
NÁVRHY ŘEŠENÍ PRO GYMNÁZIUM VE VRCHLABÍ

Obě navrhované polohy výtahu splňují uvedené požadavky. Zajišťují přístup do všech pater budovy a jedné z věží, které lze snadno propojit plánovanými učebnami v podkroví. Výťah není umístěn v blízkosti učeben ani kabinetů, takže nebude rušit provoz školy. Počítá se i se strojovnou, kterou lze umístit buď nad, nebo pod výťah. Jeho umístění ve dvoře neruší klíčové pohledy na budovu a zároveň umožňuje pohodlné parkování v jeho těsné blízkosti.

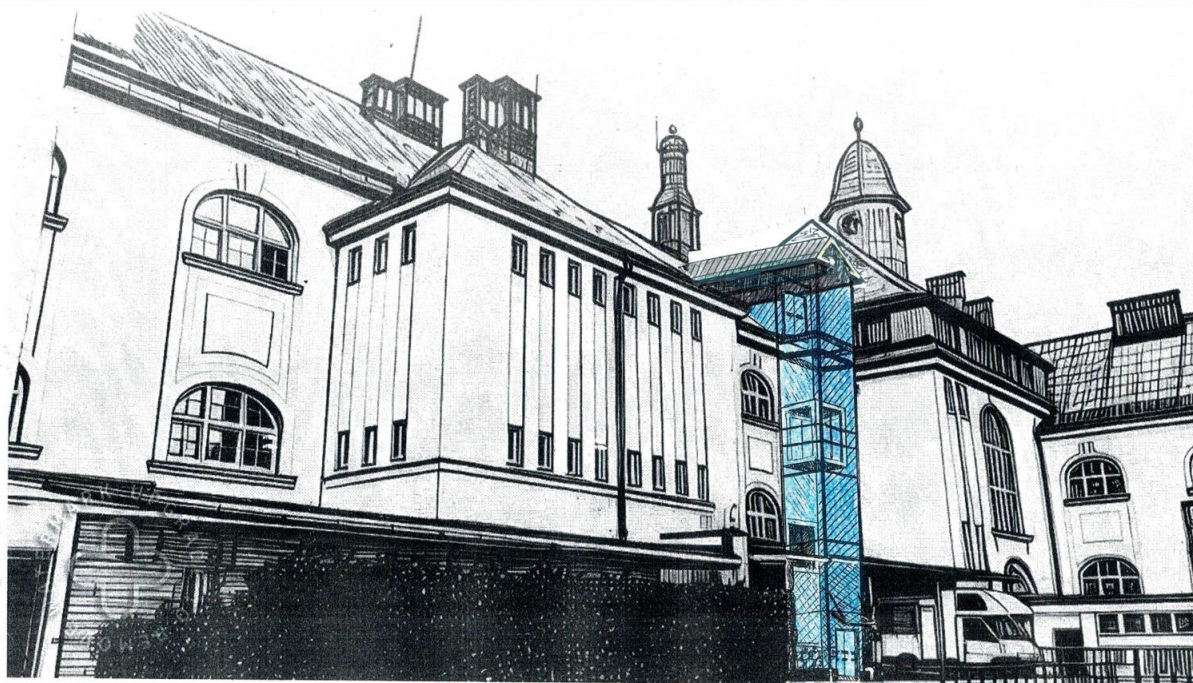

Řešení s umístěním výtahu na čipový systém v levé části budovy (vrchní obrázek) bylo nakonec vyřazeno především, kvůli náročnosti nutných úprav. Výťah by začínal v prostoru sprch u nefunkčního bazénu a obsluhoval by věž se dvěma běžnými učebnami a ateliérem, který je však aktuálně nevyhovující a plánuje se jeho přesunutí. Druhé řešení nabízí lepší možnosti parkování a přístup ke dvěma specializovaným učebnám (IVT a HV), učebně cizích jazyků a studovně, což z tohoto řešení dělá vhodnější variantu, na kterou se další návrhy zaměřují.

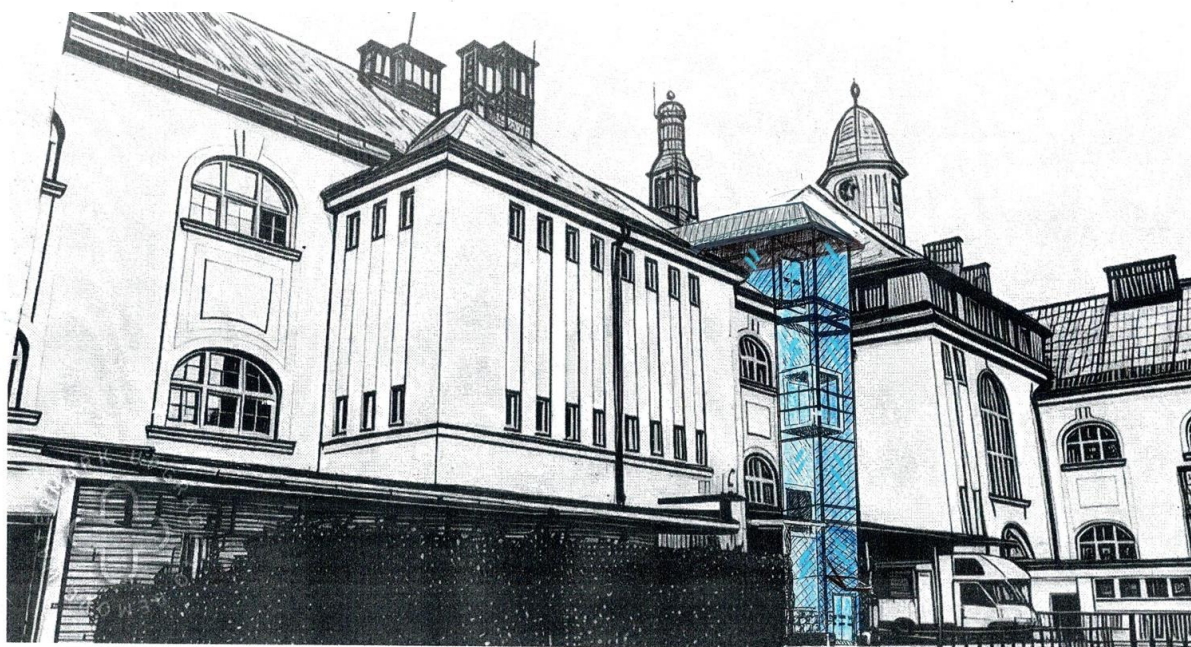
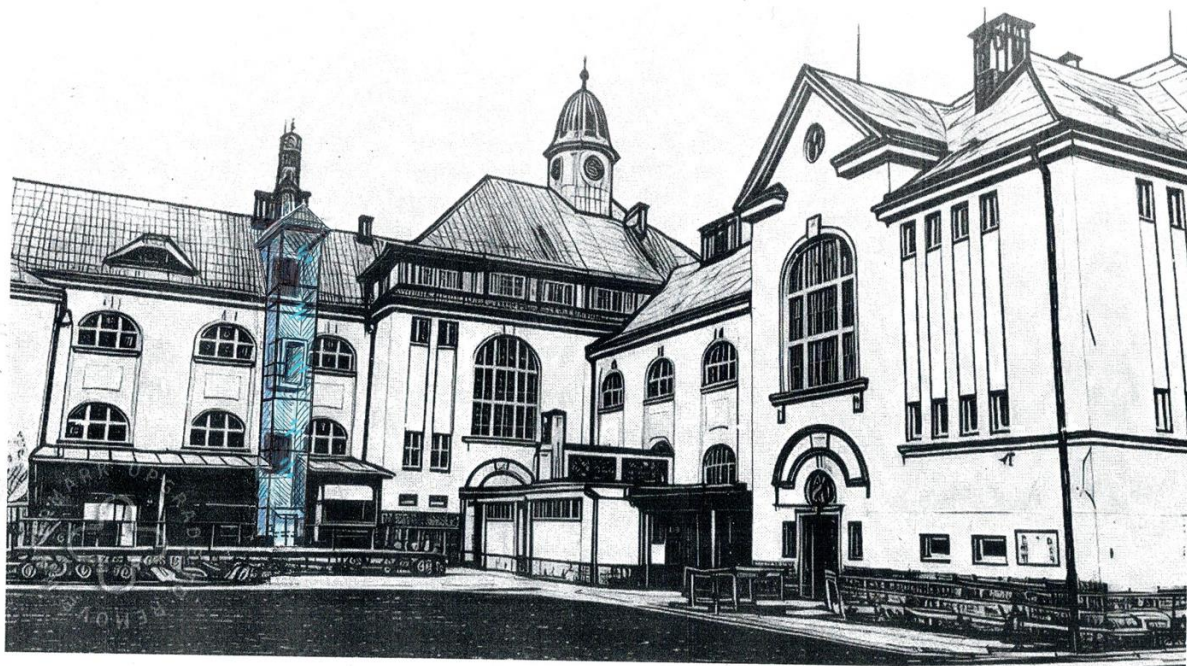
Varianta A – ukončení výtahu pultovou střechou – inspirací pro tento návrh je Broumov. Design působí moderně a elegantně, avšak je třeba zvážit jeho sladění s historickým charakterem budovy.

Varianta B – ukončení výtahu sedlovou střechou – návrh inspirovaný výtahem v Broumově a architektonickým řešením v Jičíně. Skleněný výtah by vizuálně navazoval na východní křídlo budovy a lépe korespondoval s jejím historickým charakterem díky sedlové střeše, přičemž by si stále zachoval moderní a elegantní vzhled.

Varianta C – ukončení výtahu valbovou střechou – tento návrh opět kombinuje prvky z Broumova a Jičína. Výtah je vybaven valbovou střechou a elegantním skleněným designem hmoty výtahu. Navržená střecha, která koresponduje s ostatními částmi budovy, přirozeně navazuje na její historický charakter.

Ke všem uvedeným řešením je nutné doplnit další opatření. Přidání moderní plošiny v prvním patře a zřízení dívčích bezbariérových toalet a skřínek pro handicapované studenty v blízkosti výtahu. Pro umožnění účasti na tělesné výchově je nutné zřídit plošinu do tělocvičny, kde se nachází vysoký schod. A dále vyřešit některé prahy do učeben, a to tak, aby jejich výška nepřesahovala povolených 20 mm a ideálně je eliminovat úplně. Je také vhodné zvážit modernizaci stávajících plošin a podmínky na chlapeckém bezbariérovém WC. Pro dosažení plné přístupnosti považují za nezbytné doplnění i úprav bez architektonických zásahů.

Materiál – sklo-ocelový výtah byl zvolen z několika důvodů. Je to moderní, elegantní a velmi odolný materiál, který byl vybrán i s ohledem na plánované úpravy gymnázia. Zejména s ohledem na výstavbu půdních učeben, které vyžadují zásahy do střechy školy pro zajištění dostatečné světlosti, nutné tedy budou světlíky či přímo okna. Sklo se objeví také při modernizaci šaten pro tělesnou výchovu. Po odstranění přístavků ve dvoře bude tedy sklo sloužit jako propojující prvek mezi moderními zásahy do budovy a výtah bude pouze elegantní dostavbou a linií této stavby. Jsem si vědom i nedostatků materiálu, zejména co se týče údržby a možného přehřívání kvůli jižní orientaci, ale věřím, že tyto problémy budou technicky efektivně vyřešeny.

Zhodnocení – v aktuálním stavu se žák dostane do 10 učeben včetně laboratoří. Po navržených úpravách to bude 20 učeben a v rámci propojení věží půdou dokonce o 2 více. Výhodou tohoto řešení je především bezproblémový přístup do odborných učeben IVT a HV, laboratoře CH, studovny, studentské kavárny, auly, sborovny, ředitelny, kanceláře sekretářky a do tělocvičny. Žák s omezenou pohyblivostí se i po implementaci řešení bohužel nedostane do ateliéru VV a knihovny, které jsou však v nevyhovujícím stavu a plánuje se jejich přesunutí, stejně tak do nefunkčního bazénu, posilovny a šaten, a to i těch pro tělesnou výchovu. Do druhé věže by se žák dostal až po propojení pomocí půdního prostoru. Osobně však považuji toto řešení za velmi dobré a funkční.